รายงานผลการวิจัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เรื่อง การเสพติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
INTERNET ADDICTION AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS IN CHIANG MAI MUNICIPALITY

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ: ผลกระทบของอินเตอร์เน็ตต่อสังคมไทย

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2548
จำนวน 192,777 บาท

หัวหน้าโครงการ นางสาวศัณสนี ชุมนุมมณี
ผู้ร่วมโครงการ นางสาวลัดดา จิตตคุตตานนท์

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์
วันที่ 29 **ธันวาคม พ.ศ.** 2551

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยจัดสรรงบประมาณให้ในปี พ.ศ. 2548 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ แหล่งทุน นักเรียนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และบุคคลต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยทุกท่าน

ศัณสนี ชุมนุมมณี

ลัดดา จิตตคุตตานนท์

สารบัญเรื่อง

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทคัดย่อ	1
ABSTRACT	3
บทที่ 1 บทนำ	4
บทนำ	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
ภาพรวมของอินเตอร์เน็ตและอินเตอร์เน็ตในประเทศไทย	8
ลักษณะของอินเตอร์เน็ต	10
การติดอินเตอร์เน็ต	13
ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ	19
ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ	22
แนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
ภาคสรุป	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
การสุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	38
ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	
ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์	38
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง	39
ตอนที่ 3 การติดอินเตอร์เน็ต	41
ตอนที่ 4 ความแตกต่างระหว่างผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยง และผู้ติดอินเตอร์เน็ต	44
ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	
ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์	50
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการติด เสี่ยงต่อการติด และไม่ติดอินเตอร์เน็ต	51
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	57
อภิปรายผลการวิจัย	66
ข้อเสนอแนะ	72
ข้อเสนอแนะทั่วไป	72
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	73
เอกสารอ้างอิง	73
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	77
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์	81

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เป้าหมายในการพึ่งพาสื่อ	25
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป	38
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีคอมพิวเตอร์และสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต	39
4	จำนวนเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ต	40
5	บริการอินเตอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในแต่ละวัน	41
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต เสี่ยงต่อการติดและติดอินเตอร์เน็ต	42
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป	43
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์	43
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด	44
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์	45
11	ความแตกต่างของเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง	46
12	ความแตกต่างของเวลาที่ใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง	46
13	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ต	49
14	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามลักษณะทั่วไป	50
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามความสัมพันธ์กับเพื่อน	51
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามความสัมพันธ์กับครอบครัว	52
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการพึ่งพาอินเตอร์เน็ต	54
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ต	55

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ	20
2	แบบจำลองการพึ่งพาสื่อมวลชน	24

การเสพติดสื่ออินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

INTERNET ADDICTION AMONG HIGH SCHOOL STUDENTS IN CHIANG MAI MUNICIPALITY

ศัณสนี ชุมนุมมณี[1] ลัดดา จิตตคุตตานนท์[2]

SUNSANEE CHUMNUMMANEE [1] LADDA CHITTAKUTTANON [2]

[1] สาขาวิชานิเทศศาสตร์บูรณาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

[2] สาขาวิชานิเทศศาสตร์บูรณาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ว่ามีหรือไม่ ถ้ามี ปัญหามีความรุนแรงเพียงใด และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยชิ้นนี้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 386 คน เพื่อค้นหาว่ามีกลุ่มตัวอย่างติดอินเตอร์เน็ตหรือไม่ มากน้อยเพียงใด จากนั้นจึงสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง 22 คน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดอินเตอร์เน็ต สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ t-test และ chi-square ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดอินเตอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 77 % ไม่ติดอินเตอร์เน็ต 22 % เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างเพียง 1 % ติดอินเตอร์เน็ต

ปัจจัยที่มีผลต่อการติดอินเตอร์เน็ตมี 3 ด้าน คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม การพึ่งพาอินเตอร์เน็ต และลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต

ผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมโดยเฉพาะกับเพื่อนที่โรงเรียน คนกลุ่มนี้มักพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการคลายเหงาและหนีปัญหา เพื่อหาความบันเทิง และเพื่อการสื่อสาร โดยไม่แสวงหาทางเลือกอื่นเพื่อตอบสนองความต้องการเดียวกัน

อินเตอร์เน็ตให้อิสระผู้ใช้ในการสื่อสารได้โดยไม่เปิดเผยตัวตนทำให้ผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้สื่อชนิดนี้มากในการหาเพื่อนใหม่ เนื่องจากเขาไม่กล้าทำความรู้จักกับใครใหม่ ๆ ในโลกแห่งความจริง ทำให้คนกลุ่มนี้ใช้อินเตอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (belonging needs) ของเขา

ABSTRACT

This study aimed to answer two questions: how many high school students in the Chiang Mai Municipality are internet addicts and what are the factors that influence the students' internet addiction.

A survey of 386 students was used to collect the data to answer the first research question. An in-depth interview of 22 respondents was used to identify factors that influence the students' internet addiction. Descriptive statistics, t-test, chi-square and pattern matching were used to analyze the data.

Results of the survey showed that 77 % of the respondents did not addict to the internet, 22 % were at risk of internet addiction, and 1% addicted to the internet.

Result of the in-depth interview indicated 3 factors that influence the students' internet addiction. The first factor was social relationship problems especially relationship with friends at school. Second was excessive dependency on the internet for fulfilling social and psychological needs such as for finding new friends, for avoiding loneliness, for entertainment, and for keeping in touch with friends. Third was the anonymity that the internet provided. It allowed the addicts to say what they might not say if they were really speaking to someone. Consequently, the addicts continue to use the internet to satisfy their needs for social relationship or their belonging needs.

บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

ขณะที่รัฐบาลไทยกำลังประกาศสงครามกับยาเสพติดอยู่ในปัจจุบัน ยังมี**การเสพติดชนิดใหม่ซึ่งเป็นภัยเงียบที่แอบแฝงมากับกระแสโลกาภิวัตน์** อาการเสพติดชนิดนี้ทำให้ผู้ติดละเลยการงาน การเรียน ครอบครัว หรือแม้แต่สุขภาพของตนเองและหันมานั่งหน้าจอคอมพิวเตอร์คราวละหลายๆ ชั่วโมงเพื่อเล่นเกม ค้นหาข้อมูล หรือพูดคุยกับคนที่ไม่เคยรู้จักผ่านทางอินเตอร์เน็ต อาการเสพติดชนิดใหม่นี้คือ **การเสพติดอินเตอร์เน็ต** (internet addiction)

การติดอินเตอร์เน็ตเป็นปัญหาที่รุนแรงจนถึงระดับที่เรียกว่าโรคระบาด (epidemic) ในประเทศที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา จำนวนผู้ติดอินเตอร์เน็ตในประเทศเหล่านี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามการเพิ่มขึ้นของธุรกิจที่ให้บริการทางอินเตอร์เน็ตและครัวเรือนที่ใช้บริการอินเตอร์เน็ต ในปี พ.ศ. 2543 มีผู้ติดอินเตอร์เน็ตทั่วโลกประมาณ 11 ล้านคน (Bangkokpost-online, July 22, 2000) การติดอินเตอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะแพร่กระจายอย่างรวดเร็วไปเป็นปัญหาระดับโลกตามการแพร่กระจายของอินเตอร์เน็ตสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Hyeo-su, 2001)

ผลเสียของการติดอินเตอร์เน็ตที่เห็นได้ชัดเจนคือ ทำให้ผู้ติดอินเตอร์เน็ตไม่เหลือเวลาสำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญและจำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน การทำงาน การสื่อสารกับคนรอบข้าง และการดูแลครอบครัว ผู้ที่ติดอินเตอร์เน็ตบางคนใช้เวลาวันละ 18 ชั่วโมงในการใช้สื่อชนิดนี้ การติดอินเตอร์เน็ตยังทำให้เสียเงินจำนวนมากกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเตอร์เน็ต เช่น การซื้อเวลาใช้บริการต่าง ๆ ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตจำนวนมากใช้สื่อนี้เพื่อหลบหนีปัญหาในชีวิตประจำวันมีผลให้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขและทวีความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ตบางคนที่ต้องการเลิกใช้สื่อชนิดนี้อย่างทันทีมีอาการข้างเคียง คือ ตัวสั่น มีอาการเครียด และมีพฤติกรรมรุนแรง (Reed, 2000)

อินเตอร์เน็ตถูกนำมาใช้ในประเทศไทยกว่า 20 ปีแล้ว (ปี พ.ศ. 2530 เป็นปีแรกที่มีการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อรับส่งจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย) การแพร่กระจายของอินเตอร์เน็ตสู่สถาบันการศึกษามีสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะกระจายโอกาสในการเข้าถึง

เทคโนโลยีการศึกษาอย่างทั่วถึง เช่นนโยบาย IT2010 ที่มีเป้าหมายให้โรงเรียนทุกโรงเรียนเชื่อมต่อกับระบบอินเตอร์เน็ตภายในปี พ.ศ. 2553 โดยในปี พ.ศ. 2549 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนการสอน และเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2553 แม้ว่าอินเตอร์เน็ตจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างมากแต่ก็มีโทษอย่างรุนแรงหากใช้อย่างผิดวิธี การติดอินเตอร์เน็ตเป็นเรื่องใกล้ตัวกว่าที่เราคิดเพราะอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีใช้อยู่ในโรงเรียน บ้านเรือน หรือแม้แต่ในห้องนอน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการติดอินเตอร์เน็ตให้มากขึ้น โดยเฉพาะการติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
(Objectives of the Study)

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ว่ามีหรือไม่ ถ้ามี ปัญหามีความรุนแรงเพียงใด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย
(Scope and Limitation of the Study)

งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2548 เท่านั้น เนื่องจากพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต และบริบทของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ควรตระหนักถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาจะได้ทราบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีปัญหาการติดอินเตอร์เน็ตหรือไม่

2. นักเรียนจะได้ทราบว่าตนควรใช้อินเตอร์เน็ตอย่างไรจึงจะได้ประโยชน์เต็มที่และไม่เกิดผลด้านลบ

3. หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียน เช่น สถาบันการศึกษา จะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนการเผยแพร่การใช้อินเตอร์ให้เป็นประโยชน์และแนวทางในการป้องกันการใช้อินเตอร์เน็ตในทางที่ผิด

4. แวดวงวิชาการด้านนิเทศศาสตร์จะได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการติดอินเตอร์เน็ตมากขึ้น

นิยามศัพท์

(Definitions of Terms)

1. การติดอินเตอร์เน็ต หมายถึง การที่ผู้ติดมีอาการสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ ผู้ติดจะมีความรู้สึกด้านลบเมื่อไม่ได้ใช้ หรือต้องหยุดใช้อินเตอร์เน็ต 2) ด้านประสิทธิภาพในการเรียน ผู้ติดจะรู้สึกว่าการเล่นอินเตอร์เน็ตมีผลเสียต่อประสิทธิภาพในการเรียน 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ติดจะยอมเสียความสัมพันธ์กับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และปิดบังผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต

2. พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต หมายถึง จำนวนเวลาที่นักเรียนใช้เล่นอินเตอร์เน็ตในวันธรรมดา และวันหยุด ประเภทของบริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้ สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเตอร์เน็ต หมายถึง ปัจจัยด้านสังคม การพึ่งพาอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต

4. ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับครอบครัว และกับเพื่อน

5. การพึ่งพาอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตน เช่น เพื่อความบันเทิง เพื่อติดต่อสื่อสาร เพื่อแสวงหาข้อมูล และเพื่อการเรียนเป็นต้น

6. ลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต หมายถึง ลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ตที่ดึงดูดให้กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อชนิดนี้ เช่น ความสามารถในการสื่อสารโต้ตอบกันได้ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ความมีอิสระในการปกปิดตัวตนที่แท้จริงของผู้สื่อสาร และความเป็นแหล่งบันเทิงที่หลากหลาย หาง่าย ใช้สะดวก และราคาถูก เป็นต้น

บทที่ 2
การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยเรื่องการเสพติดสื่ออินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ภาพรวมของอินเตอร์เน็ตและอินเตอร์เน็ตในประเทศไทย
2. ลักษณะของอินเตอร์เน็ต
3. การติดอินเตอร์เน็ต (internet addiction)
4. ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)
5. ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ (Media Dependency Theory)
6. แนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratification Approach)
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาพรวมของอินเตอร์เน็ตและอินเตอร์เน็ตในประเทศไทย

อินเตอร์เน็ต คือ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก โดยมีมาตรฐานการรับส่งข้อมูลระหว่างกันเป็นหนึ่งเดียว อินเตอร์เน็ตเป็นระบบการสื่อสารที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ในปี พ.ศ. 2543 มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเตอร์เน็ตมากกว่าสองร้อยล้านเครื่องทั่วโลกและมีผู้ใช้ระบบอินเตอร์เน็ตทั่วโลกกว่า 500 ล้านคน ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าระบบอินเตอร์เน็ตเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน (วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ, 2543 : 3)

อินเตอร์เน็ตเริ่มพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2512 จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของโครงการวิจัยขั้นสูง (Advanced Research Projects Agency) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า ARPA net ซึ่งเป็นเครือข่ายของการวิจัยเพื่อการป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม ประเทศสหรัฐอเมริกา เครือข่ายอินเตอร์เน็ตเติบโตอย่างรวดเร็ว จากจำนวนแม่ข่ายคอมพิวเตอร์ในเครือข่ายประมาณ 1,000 เครื่อง ในปี พ.ศ. 2527 เป็น 3.2 ล้านเครื่องในปี พ.ศ. 2537 หรือเพิ่มขึ้นกว่าสามแสนเปอร์เซ็นต์ในระยะเวลาสิบปี (สมนึก คีรีโต, สุรศักดิ์ สงวนพงษ์, และ สมชาย นำประเสริฐชัย, 2537) **ส่วนวัตถุประสงค์ในการใช้งานได้ขยาย**

จากการใช้เพื่อความมั่นคงของชาติ มาเป็นเพื่อการศึกษา ธุรกิจ ศาสนา ความบันเทิง หรือแม้แต่การขายบริการทางเพศ การพนัน และการก่ออาชญากรรม

ในประเทศไทย อัตราการใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งการใช้เพื่อการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และบันเทิง การใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อรับส่งจดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ใช้ในประเทศไทยกับต่างประเทศเริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2530 ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 จึงเริ่มมีการรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กันเองในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2538 มีผู้ให้บริการอินเตอร์เน็ต (Internet Service Provider : ISP) ในประเทศไทยเพียง 2 ราย ในปี 2542 จำนวนผู้ให้บริการดังกล่าวเพิ่มเป็น 15 ราย ในปี พ.ศ. 2534 มีคอมพิวเตอร์เพียง 4 เครื่องที่เชื่อมต่อกับระบบอินเตอร์เน็ต ในปี 2542 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อกับอินเตอร์เน็ตภายใต้ชื่อประเทศไทย (TH) มีถึงประมาณ 65,000 เครื่อง นอกจากนี้ความเร็วของวงจรสื่อสารระหว่างประเทศ (International Bandwidth) ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2542 ได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว คือขยายตัวถึง 310% เมื่อพิจารณาเฉพาะปี 2542 พบว่าความเร็วของวงจรดังกล่าวเท่ากับ 49.5 เมกกะบิตต่อวินาทีในเดือนมกราคม และเพิ่มเป็น 112.75 เมกกะบิตต่อวินาทีในเดือนพฤศจิกายนของปีเดียวกัน (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2542: 1-8) การสำรวจจำนวนครัวเรือนที่ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2544 พบว่ามีถึง 2,277,046 ครัวเรือน (สำนักงานคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2544)

บริการต่าง ๆ ของอินเตอร์เน็ตที่มีใช้อย่างแพร่หลายในประเทศไทย มีหลายชนิด เช่น วารสารและข่าวอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายข่าวและจดหมายเวียน เกมคอมพิวเตอร์ กระดานแลกเปลี่ยนข่าวสาร (USENET) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) บริการคัดลอกข้อมูลข้ามเครือข่ายด้วยการใช้โปรแกรม (FTP) การใช้บริการเครื่องข้ามเครือข่ายด้วยโปรแกรม Telnet และการพูดคุยโต้ตอบ (Chat) โดยใช้โปรแกรม ICQ เป็นต้น (วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ, 2543 : 37)

รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมให้มีการใช้อินเตอร์เน็ตในการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2539 นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติฉบับแรก (IT2000) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี นโยบายดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการมี การใช้ และการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศของไทย ผลพวงของนโยบายดังกล่าวเริ่มมีให้เห็นเป็นรูปธรรมขึ้นโดยเฉพาะเรื่องการขยายโอกาสการเรียนรู้สู่ประชาชนทั่วประเทศผ่านทางอินเตอร์เน็ต เช่น โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียน (School Net) ซึ่งเป็นโครงการที่นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน โดยการ

เชื่อมโยงเครือข่ายโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทยเข้าด้วยกัน ผ่านทางเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ต เป็นจำนวน 3,631 โรงเรียน (www.school.net.th/about/ schools/)

ต่อมารัฐบาลได้ประกาศนโยบาย IT 2010 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของชาติระหว่างปี พ.ศ. 2544-2553 ซึ่งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำนโยบายนี้ไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำประเทศไทยเข้าสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (knowledge-based society)

นโยบาย IT 2010 ตั้งเป้าหมายด้านการศึกษาไว้ว่าในปี พ.ศ. 2553 โรงเรียนทุกโรงจะสามารถเชื่อมต่อเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ในปี พ.ศ. 2549 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นต้องมีการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนการสอนและเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2553 (www.nectec.or.th/courseware/ pdf-docments/it2010-publish-version.pdf)

ลักษณะของอินเตอร์เน็ต

อินเตอร์เน็ต: การสื่อสารระหว่างบุคคล แบบกลุ่ม หรือการสื่อสารมวลชน

การจัดว่าอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อประเภทใดขึ้นอยู่กับมุมมองและลักษณะการใช้อินเตอร์เน็ตของผู้ที่ทำการสื่อสารกัน ดังนั้นการนำวิธีการแบ่งหมวดหมู่ของสื่อแบบเก่าที่แบ่งประเภทสื่อแบบตายตัว เช่น แบ่งตามจำนวนผู้ที่สื่อสารกัน ตามการเห็นหน้า หรือตามบทบาทว่าใครเป็นผู้ส่งสารหรือผู้รับสาร มาใช้ในการจัดว่าอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อประเภทใดจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่รวมลักษณะของสื่อหลายประเภทเข้าด้วยกัน เช่น มีลักษณะของการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารแบบกลุ่ม และการสื่อสารมวลชน แล้วแต่ลักษณะการใช้สื่อ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัวที่ผู้สื่อสารไม่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเวลาเดียวกันระหว่างส่งสารและรับสาร (one-to-one asynchronous communication) เช่น อีเมล์
2. เป็นการสื่อสารแบบกลุ่มที่ผู้สื่อสารไม่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างส่งสารและรับสาร (many-to-many asynchronous communication) เช่น กระดานข่าว

3. เป็นการสื่อสารที่ผู้สื่อสารสามารถโต้ตอบกันได้ทันทีระหว่างการสื่อสาร (synchronous communication) ซึ่งอาจเป็น การสื่อสารแบบตัวต่อตัว หรือการสื่อสารระหว่างคนมากกว่าสองคนในเวลาเดียวกัน เช่น chat
4. เป็นการสื่อสารมวลชนที่ผู้รับสารหลายคนสามารถรับข่าวสารเหมือน ๆ กันในเวลาเดียวกัน เช่น เว็บไซต์ต่าง ๆ ผู้รับสารจากทุกมุมโลกสามารถเปิดรับข่าวสารจากเว็บไซต์เหล่านี้ได้พร้อมกัน นอกจากนี้ผู้รับสารยังสามารถเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ส่งสารมีปฏิสัมพันธ์กับเว็บมาสเตอร์ได้อย่างง่ายดาย ปฏิสัมพันธ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้ยากในการสื่อสารมวลชนในอดีตที่การไหลของข่าวสารมักเป็นทิศทางเดียว คือจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร การที่ผู้รับสารจะเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ส่งสารในอดีตมีโอกาสทำได้ยาก

แรงจูงใจในการใช้อินเตอร์เน็ต

แรงจูงใจที่บุคคลใช้อินเตอร์เน็ตมีหลากหลายตั้งแต่แรงจูงใจที่คล้ายกับแรงจูงใจในการใช้สื่อทั่ว ๆ ไป เช่น เพื่อหาข้อมูล เพื่อการศึกษา เพื่อความบันเทิง เพื่อสานต่อความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อหนีปัญหา หรือเพื่อใช้เวลายามว่าง ขณะเดียวกันผู้ใช้อินเตอร์เน็ตจำนวนมากใช้สื่อชนิดนี้เพราะอินเตอร์เน็ตสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ง่าย สะดวกสบาย โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัว ซึ่งสื่อชนิดอื่นไม่สามารถตอบสนองได้ หรือตอบสนองได้ยาก เช่น เพื่อเล่นเกมกับเพื่อนหลายคนจากหลายสถานที่ในเวลาเดียวกัน เพื่อดูเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพื่อแสวงหาอิสระในการสื่อสารการสร้างตัวตนใหม่และการใช้จินตนาการอย่างไร้ขีดจำกัด เพื่อเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่สามารถเผยแพร่ได้ในสื่อกระแสหลัก เช่น เนื้อหาที่รุนแรงผิดกฎหมายผิดศีลธรรมหรือความลับของบุคคลสำคัญ หรือเพื่อซื้อขายสินค้าและบริการ เป็นต้น

แรงจูงใจในการใช้อินเตอร์เน็ตสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว

งานวิจัยหลายชิ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตใช้สื่อชนิดนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ และเพื่อสานสัมพันธ์กับเพื่อนและคนใกล้ตัว บริการที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการหาเพื่อนใหม่ โดยเฉพาะคนที่มีความสนใจเหมือนกัน คือ กระดานข่าวของเว็บไซต์เฉพาะทางตามความสนใจของผู้ใช้อินเตอร์เน็ต ส่วนบริการที่ช่วยตอบสนองแรงจูงใจเพื่อการรักษาความสัมพันธ์

ส่วนตัว ได้แก่ บริการอีเมล์ และแช็ต เป็นต้น และเหตุผลที่ใช้อินเตอร์เน็ตสนองความต้องการเหล่านี้ก็เพราะ อินเตอร์เน็ตทำให้เขาสามารถแสวงหาบุคคลที่ต้องการสื่อสารด้วย และทำการสื่อสารกับบุคคลเหล่านั้น ที่อยู่ห่างไกลแค่ไหนก็ได้ ในเวลาใดก็ได้ อย่างง่ายดาย และรวดเร็ว ด้วยค่าใช้จ่ายที่ถูกมากเมื่อเทียบกับการสื่อสารชนิดอื่น

2. เพื่อหาข้อมูล

อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การทำงาน การทำธุรกิจ แต่งานวิจัยหลายชิ้นพบว่าผู้ใช้อินเตอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้สื่อชนิดนี้เพื่อหาข้อมูลเพื่อความบันเทิง หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงานมากกว่าเพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการทำงาน

3. เพื่อหนีปัญหาและเพื่อแก้เบื่อ

อินเตอร์เน็ตเป็นทางเลือกที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถลืมปัญหาได้ชั่วขณะ และสามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ผู้ใช้จากความรู้สึกเหงา หรือเบื่อหน่ายชีวิตประจำวัน มาเป็นความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจได้ และการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อคลายเหงาก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ติดอินเตอร์เน็ตหลายคนติดสื่อชนิดนี้ บริการอินเตอร์เน็ตที่ช่วยตอบสนองความต้องการเรื่องนี้ เช่น ห้องสนทนา และเกมออนไลน์ เป็นต้น

4. เพื่ออิสระในการสื่อสารโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตน

อิสระในการสื่อสารโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนทำให้ผู้ใช้สื่อ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนไม่กล้าในโลกแห่งความเป็นจริง นอกจากนี้ผู้ใช้สื่อยังไม่ถูกจำกัดด้วยลักษณะตายตัวเฉพาะบุคคลของตน เช่น เพศ อายุ รูปร่างหน้าตา ความพิการ อาชีพ และสถานะทางสังคม ในโลกของอินเตอร์เน็ตผู้ใช้สื่อสามารถจินตนาการและสร้างตัวตนใหม่ขึ้นมากเท่าใดก็ได้ตามต้องการโดยไม่ต้องเสี่ยงต่อการได้รับการต่อต้าน หรือปฏิเสธจากผู้ที่ตนสื่อสารด้วย เพราะหากได้รับการต่อต้านก็สามารถละทิ้งบุคลิกนั้นๆ และเปลี่ยนเป็นคนใหม่ได้โดยไม่มีใครรู้ ทำให้เขากล้าทำและกล้าเป็นในสิ่งที่เขาไม่กล้าหรือไม่สามารถทำได้ในแวดวงสังคมจริง ๆ ของเขา

การสื่อสารโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือทำให้ผู้ใช้สื่อกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา โดยเฉพาะในประเด็นที่อ่อนไหวต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ทำให้ผู้ที่สื่อสารกันมองเห็นปัญหา แนวทางแก้ไข ตลอดจนทิศทางในการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง นอกนี้ผู้ใช้สื่อยังสามารถใช้ชุมชนอินเตอร์เน็ตเป็นแหล่งทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็น

ประโยชน์แต่ยังไม่แน่ใจว่าจะเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่หากนำไปใช้จริง ทำให้สามารถทำสิ่งที่สร้างสรรค์ได้โดยไม่ต้องเสี่ยงมากนัก

ส่วนข้อเสียของการสื่อสารโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนก็มีมาก เช่น เป็นช่องทางให้อาชญากรหลอกลวงเหยื่อได้ง่าย หรือผู้ใช้สื่อบางอาจคนใช้ถ้อยคำหยาบคาย ข้อมูลที่เป็นเท็จ ปล่อยข่าวสร้างความเสียหายให้ผู้อื่นได้ นอกจากนี้การอยู่ในโลกแห่งจินตนาการมากเกินไปจนลืมหรือปฏิเสธตัวตนที่แท้จริงของตนเองอาจนำไปสู่ปัญหาทางจิตของผู้ใช้สื่อได้

5. เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ

เนื้อหาของอินเตอร์เน็ตจำนวนมากนำเสนอ ภาพ เสียง และข้อความเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านนี้ของผู้คนหลากหลายกลุ่ม เช่น ตั้งแต่ชาย หญิง รวมถึงกลุ่มผู้รักร่วมเพศ บริการที่ตอบสนองความต้องการในเรื่องนี้มีตั้งแต่ เว็บไซต์ที่ให้บริการที่ไม่เปิดเผย เช่น บริการหาคู่แซ็ตรูมสำหรับผู้มีความสนใจตรงกัน ไปจนถึงการซื้อขายบริการทางเพศอย่างเปิดเผย ในรูปของ การดาวโหลดภาพ การขายซีดีภาพ-เสียง และการขายบริการจากคนจริง ๆ

งานวิจัยของ Greenfield (2000 อ้างใน Choi, 2001) ศึกษาผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศสหรัฐอเมริกา พบความสัมพันธ์ระหว่างการติดอินเตอร์เน็ตกับการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ โดย 60 เปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ติดอินเตอร์เน็ตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้กล่าวว่าตนใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ

6. เพื่อตอบสนองความต้องการทางธุรกิจเช่น การซื้อขายสินค้าและบริการ

ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตสามารถสั่งซื้อ หรือขายสินค้าและการบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ว่าผู้ซื้อและผู้ขายจะอยู่ในมุมใดของโลกก็ตาม นอกจากบริการซื้อขายสินค้าแล้ว การประมูลก็เป็นอีกบริการหนึ่งที่ช่วยตอบสนองความต้องทางธุรกิจกับผู้ใช้อินเตอร์เน็ต งานวิจัยหลายชิ้นพบความสัมพันธ์ระหว่างการซื้อสินค้าและบริการทางอินเตอร์เน็ตกับระยะเวลาในการใช้สื่อชนิดนี้ ยิ่งซื้อสินค้าและบริการทางอินเตอร์เน็ตมากจะยิ่งใช้เวลาท่องอินเตอร์เน็ตมาก

การติดอินเตอร์เน็ต (Internet Addiction)

ประมาณ ค.ศ. 1988 การใช้อินเตอร์เน็ตเป็นไปอย่างแพร่หลายในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ การติดอินเตอร์เน็ตเริ่มเป็นที่กล่าวถึงในประเทศเหล่านี้ แต่จิตแพทย์ใน

ประเทศดังกล่าวยังมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับความหมายของการติดอินเตอร์เน็ต ต่อมาในปี ค.ศ. 1996 Kimberly Young ซึ่งเป็นอาจารย์อยู่ที่คณะแพทย์ศาสตร์ University of Pittsburgh ได้ศึกษาการติดอินเตอร์เน็ตและสรุปว่าเป็นอาการป่วยทางจิตชนิดหนึ่ง Young ได้เผยแพร่ผลการศึกษานี้ในเอกสารชื่อ DSM-IV ซึ่งเป็นเอกสารที่จัดหมวดหมู่อาการผิดปรกติทางจิตที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา (Hyeo-su, 2001)

Young ใช้เวลา 3 ปีในการศึกษาผู้ติดอินเตอร์เน็ต 396 คน พบว่าบุคคลเหล่านี้ใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยสัปดาห์ละ 38 ชั่วโมง อาการติดอินเตอร์เน็ตสามารถสังเกตได้จากการที่ผู้ใช้หมกมุ่นอยู่กับอินเตอร์เน็ตและต้องการใช้มันบ่อยขึ้นจึงจะเกิดความพอใจ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา Young พบว่าจำนวนผู้ติดอินเตอร์เน็ตในประเทศสหรัฐอเมริกามีเพิ่มขึ้นทุกปี (Nash, 1997) หลังจากการเผยแพร่ผลการวิจัยชิ้นนี้นักวิชาการได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาการติดอินเตอร์เน็ตมากขึ้น ทำให้มีการศึกษาเกี่ยวเรื่องนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างกว้างขวาง ทั้งในวงการแพทย์ จิตวิทยา และการสื่อสาร

ความหมายของการติดอินเตอร์เน็ต

การติดอินเตอร์เน็ต (internet addiction) ถูกนิยามด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ (Hyeo-su, 2001) คือ

1. ผู้ติดจะรู้สึกเบื่อและอึดอัดอยู่เรื่อย ๆ และการอาการเหล่านี้จะหายไปเมื่อบุคคลเหล่านี้ใช้อินเตอร์เน็ต
2. ผู้ติดมีประสิทธิภาพในการทำงานหรือการเรียนลดลง และมีระยะเวลาในการใช้อินเตอร์เน็ตมากขึ้น
3. ผู้ติดอินเตอร์เน็ตรู้สึกกระวนกระวายเมื่อหยุดใช้หรือลดการใช้อินเตอร์เน็ต บุคคลเหล่านี้จะรู้สึกมีความสุขและผ่อนคลายระหว่างการใช้อินเตอร์เน็ต เมื่ออาการเหล่านี้เกิดซ้ำแล้วซ้ำอีกจะกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง ผู้ติดบางคนรู้ปัญหาของตนแต่ไม่สามารถเลิกหรือลดการใช้ได้

การพิจารณาว่าบุคคลใดติดอินเตอร์เน็ตจะทำโดยใช้องค์ประกอบ 3 ประการที่กล่าวข้างต้น ปัจจุบันมีแบบทดสอบที่พัฒนาโดยสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่ทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตสามารถประเมินด้วยตนเองว่าตนติดสื่อชนิดนี้หรือไม่ แบบทดสอบดังกล่าวเช่น แบบทดสอบที่พัฒนา

โดย ภาควิชาจิตวิทยา ของ Korea University (Hyeo-su, 2001) และแบบทดสอบที่มีใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น แบบทดสอบการพึ่งพาอินเตอร์เน็ต (Internet Dependence Scale) (Ofosu, 1999)

คนที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตคือคนที่มีความต้องการใช้อินเตอร์เน็ตมากขึ้นและรู้สึกว่าต้องใช้เพิ่มขึ้นจึงจะสนองความต้องการได้ บุคคลเหล่านี้จะพบกับความล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำอีกในการควบคุมจำนวนเวลาในการใช้อินเตอร์เน็ต พวกเขาจะละเลยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเพื่อนและคนในครอบครัว บางครั้งก็โกหกเพื่อนหรือคนในครอบครัวเกี่ยวกับจำนวนเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต รู้สึกกระวนกระวาย อารมณ์เสีย หดหู่ เมื่อพยายามลดจำนวนเวลาใช้หรือเลิกใช้อินเตอร์เน็ต (Hyeo-su, 2001)

Young (1996 อ้างใน Choi, 2001) ได้พัฒนาเกณฑ์ในการตัดสินว่าผู้ใดติดอินเตอร์เน็ตหรือไม่ เกณฑ์ดังกล่าวประกอบด้วยคำถาม 8 ข้อ คือ

1. คุณรู้สึกหมกมุ่นครุ่นคิดเกี่ยวกับการเล่นอินเตอร์เน็ต (เช่น คิดถึงกิจกรรมการเล่นอินเตอร์เน็ตที่คุณทำมาแล้ว และคาดหวังวางแผนไว้ว่าจะเล่นอะไรบนอินเตอร์เน็ตต่อไปอีกในอนาคต)
2. คุณต้องการใช้อินเตอร์เน็ตมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของคุณได้
3. คุณพยายามควบคุม ลด หรือหยุดการเล่นอินเตอร์เน็ตของคุณแต่ไม่ประสบความสำเร็จ
4. คุณรู้สึกงุ่นง่าน หงุดหงิด หดหู่ เมื่อคุณพยายามลดหรือหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต
5. คุณใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตนานกว่าที่ตั้งใจไว้
6. คุณเคยเสี่ยงต่อการเสียความสัมพันธ์กับคนสำคัญของคุณ เสียงาน หรือเสียการเรียนเพราะการใช้อินเตอร์เน็ต
7. คุณปกปิดสมาชิกในครอบครัว หรือบุคคลอื่น ๆ เช่น ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตของคุณ
8. คุณใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางในการหนีปัญหา และความรู้สึกด้านลบ เช่น รู้สึกซึมเศร้า เหงา กระวนกระวาย

Young กล่าวว่า ผู้ตอบว่า ใช่ กับคำถามข้างต้นตั้งแต่ 5 คำถามขึ้นไป แสดงว่าผู้นั้นติดอินเตอร์เน็ต ส่วนผู้ที่ตอบว่า ใช่ น้อยกว่า 5 คำถาม คือผู้ที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต

สาเหตุของการติดอินเตอร์เน็ต

สาเหตุของการติดอินเตอร์มาจากปัจจัยสามด้านใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยทางสังคม (social factors) ลักษณะเฉพาะของสื่อ (media characteristics) และลักษณะของผู้รับสาร (audience characteristics)

1. ปัจจัยทางสังคม Hyeo-su (2001) วิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมที่เป็นแรงเสริมให้เกิดการติดอินเตอร์เน็ตคือการที่รัฐบาลทุ่มเทงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างกว้างขวางทำให้การแพร่กระจายของอินเตอร์เน็ตเป็นไปอย่างรวดเร็ว การที่มีค่านิยมทางสังคมว่าการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ และอินเตอร์เน็ตก็เป็นสื่อสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมสารสนเทศ การใช้อินเตอร์เน็ตและเทคโนโลยีอื่น ๆ จึงมิใช่เครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพียงอย่างเดียวแต่กลายเป็นสิ่งแสดงสถานภาพทางสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ที่มีสภาพต่างคนต่างอยู่ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างห่างเหิน การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอดทำให้คนมีเวลาให้กันและกันน้อยลง คนจึงหันไปใช้การสื่อสารชนิดอื่นที่ทดแทนการสื่อสารระหว่างบุคคล อินเตอร์เน็ตจึงเข้ามาแทนที่สิ่งที่ขาดหายไปของคนในสังคมสมัยใหม่

2. ลักษณะเฉพาะของสื่อ (media characteristics) อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ทรงพลังเพราะลักษณะสำคัญ 6 ประการ (Hyeo-su, 2001) คือ

2.1 อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่กระตุ้นทั้งตา หู และจิตใจ ของผู้รับสารได้พร้อมกัน ทำให้มันมีพลังในการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้รับสารอย่างมหาศาล

2.2 เนื้อหาของสื่อหลากหลาย ผู้ใช้สื่อสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั่วทุกมุมโลกได้ง่ายโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อย

2.3 ผู้ใช้สื่อเป็นผู้แสวงหาข่าวสารด้วยตนเอง และเลือกว่าจะแสวงหาข่าวสารเมื่อใด จึงเป็นการสื่อสารที่เริ่มจากความสนใจของผู้รับสารดังนั้นโอกาสที่สารจะมีผลกระทบต่อผู้รับสารจึงมีมากกว่าสื่อชนิดอื่น เช่นการดูโทรทัศน์ซึ่งผู้ดูอาจเปิดเครื่องรับแต่ไม่ได้ให้ความสนใจกับสารมากนัก

2.4 การสื่อสารทางอินเตอร์เน็ตมีลักษณะที่ผู้สื่อสารสามารถโต้ตอบกันได้ (interactive) ผู้ใช้สื่อจึงรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมกับการสื่อสารนั้น การสื่อสารแบบนี้ถือว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามทฤษฎีการสื่อสาร

2.5 ผู้ใช้สื่อมีลักษณะนิรนาม (anonymity) ในโลกของอินเตอร์เน็ต ผู้ใช้สื่อมีอิสระสามารถปลดปล่อยความคิดเห็นได้อย่างไร้ขีดจำกัด ลักษณะนิรนามส่งเสริมให้ผู้ใช้สื่อแสดงออกและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าในสถานการณ์ที่มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยตัว ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตสามารถมีบุคลิกหลาย ๆ แบบได้ในโลกของอินเตอร์เน็ต แต่อาจทำได้ยากในโลกแห่งความจริง

2.6 ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตมีความเสมอภาคกัน ในโลกของอินเตอร์เน็ตทุกคนมีสถานะเท่ากันไม่ว่าจะต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ เผ่าพันธุ์

3. ลักษณะของผู้รับสาร (audience characteristics) **เป็นธรรมชาติของคนที่ติดสุขหนีทุกข์** อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ใช้แล้วสนุก (fun) เพราะเป็นที่รวมของความบันเทิงซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์หลงใหลมาช้านาน เช่น หนัง เกม เพลง ศิลปะ นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาอื่น ๆ ที่เร้าอารมณ์ทำให้ตื่นเต้น เช่น เรื่องเกี่ยวเวทย์มนต์ สิ่งลี้ลับ เพศ และ ความตาย (Hyeo-su, 2001) Young กล่าวถึงสาเหตุของการติดอินเตอร์เน็ตไว้คล้าย ๆ กันคือ การเล่นเกมและการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตสนุกกว่าชีวิตจริงหลายเท่า สิ่งเหล่านี้ทำให้คนหลงใหลอินเตอร์เน็ต การติดเกิดจากการที่ผู้ใช้แสวงหาและพึ่งพาความสุขจากการใช้สื่อ และใช้อินเตอร์เน็ตเป็นที่หลบหนีจากปัญหาหรือความทุกข์ที่พบในโลกแห่งความจริง คนติดอินเตอร์เน็ตจึงคล้ายกับคนที่ติดแอลกอฮอล์ คือคนเหล่านี้ติดความสุขที่ได้จากการดื่มมิได้ติดรสชาติของสิ่งที่ดื่ม (Nash, 1997)

ลักษณะของผู้มีแนวโน้มที่จะติดอินเตอร์เน็ต

มีเพียง 10 % ของผู้ที่มีพฤติกรรมด้านลบหลาย ๆ อย่าง เช่น การพนัน การดื่มเหล้า หรือการสูบบุหรี่ที่ติดสิ่งเหล่านี้ อินเตอร์เน็ตก็เช่นกันผู้ใช้อินเตอร์เน็ตส่วนใหญ่ก็ไม่ใช่ผู้ติดอินเตอร์เน็ต Young (1996) และ Shotton (1991 อ้างใน Choi, 2001) กล่าวถึงผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะติดอินเตอร์เน็ตได้ง่ายไว้ว่ามีลักษณะดังนี้

1. มีปัญหาด้านจิตใจ เช่น ขี้เหงา เบื่อโลก หดหู่ ซึมเศร้า
2. มีบุคลิกเก็บตัว ไม่มั่นใจในตนเอง
3. เคยเสพติดสิ่งต่าง ๆ มาก่อน
4. ผู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานบ่อย ๆ

5. ผู้เริ่มใช้อินเตอร์เน็ต (Young พบว่า 83 % ของผู้ติดอินเตอร์เน็ต ใช้อินเตอร์เน็ตมาน้อยกว่าหนึ่งปี)

6. ผู้มีความเครียดสูง

7. ผู้มีปัญหาในการเข้าสังคม

บุคคลที่มีลักษณะเหล่านี้ มักแสวงหาสิ่งที่ตนไม่สามารถแสวงหาได้ในโลกแห่งความเป็นจริงจากอินเตอร์เน็ต หรือใช้อินเตอร์เน็ตช่องทางในการหลบหนีปัญหา และเมื่อใช้อินเตอร์เน็ตในการตอบสนองความต้องการบ่อย ๆ ก็จะทำให้ติดสื่อชนิดนี้ในที่สุด

ผลของการติดอินเตอร์เน็ต

นักจิตวิทยาและจิตแพทย์กล่าวว่าผู้ปกครองควรสนใจเรื่องการติดอินเตอร์เน็ตของลูกหลานอย่างจริงจัง เช่นเดียวกับที่ให้ความสนใจกับการติดโทรทัศน์ และติดเกม และการติดอินเตอร์เน็ตควรได้รับการรักษาทันทีเช่นเดียวกับการติดแอลกอฮอล์ นักอนาคตศาสตร์ที่มองโลกในแง่ร้ายกล่าวว่าถ้าปล่อยให้ประชาชนติดอินเตอร์เน็ตกันระดับชาติ จะทำให้เกิดผลเสียรุนแรง ประเทศจะเต็มไปด้วยชายที่หมกมุ่นอยู่กับการดูภาพลามกอนาจารทางอินเตอร์เน็ต หญิงที่ทิ้งสามีเพื่อคุยกับชู้รักผ่านทางอินเตอร์เน็ต และคนที่เอาเงินที่สะสมมาตลอดชีวิตมาใช้ในการพนันบนอินเตอร์เน็ต บุคคลเหล่านี้ขาดความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง สุขภาพของเขาจะเสื่อมเพราะการใช้ชีวิตที่ไม่สมดุล เศรษฐกิจของประเทศชาติจะแย่เพราะคนใช้จ่ายกับสิ่งที่ไม่ก่อประโยชน์เช่นการเสียเงินจำนวนมหาศาลเพื่อซื้อบริการต่าง ๆ ทางอินเตอร์เน็ต และศักยภาพในการทำงานของคนจะตกต่ำเพราะหมกมุ่นอยู่กับการเล่นอินเตอร์เน็ต (Bangkokpost-online, July 22, 2000)

การรักษา

ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตบางคนมักสงสัยว่าตนติดอินเตอร์เน็ตหรือไม่ Hyeo-su (2001) กล่าวว่าผู้ใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตวันละหลาย ๆ ชั่วโมงไม่ควรด่วนสรุปว่าตนติดอินเตอร์เน็ต แต่ควรเลิกใช้อินเตอร์เน็ตประมาณ หนึ่งสัปดาห์ ถึงหนึ่งเดือน แล้วจึงดูอาการว่าเป็นอย่างไร มีอาการของการลงแดงเพราะไม่ใช้อินเตอร์เน็ตหรือไม่

สำหรับผู้ที่ติดอินเตอร์เน็ตวิธีรักษาที่ดีที่สุดคือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ แต่แนวทางบรรเทาปัญหาที่สามารถทำได้ด้วยตัวเอง (Hyeo-su, 2001) คือ

1. พยายามทำความเข้าใจกับลักษณะการใช้อินเตอร์เน็ตของตนเอง และวางแผนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดจำนวนเวลาที่จะใช้อินเตอร์เน็ตในแต่ละวัน และทำตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

2. เปลี่ยนช่วงเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต เช่นเดิมใช้เวลากลางคืนเป็นประจำ ให้ลองเปลี่ยนมาใช้เวลาเช้าบ้างเพื่อป้องกันความเคยชิน

3. เขียนข้อดีและข้อเสียที่ตนได้จากการใช้อินเตอร์เน็ตแล้วเปรียบเทียบว่าได้หรือเสียมากกว่ากัน

4. หาสิ่งอื่นที่ทำให้เพลิดเพลินแทนการใช้อินเตอร์เน็ต

5. หยุดใช้อินเตอร์เน็ตสักระยะหนึ่ง แต่ไม่ควรหยุดใช้โดยสิ้นเชิงเพราะอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีประโยชน์หากใช้อย่างเหมาะสม

6. ตั้งกลุ่มช่วยเหลือผู้ติดอินเตอร์เน็ตเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและช่วยเหลือกันแก้ปัญหา

7. พยายามใช้ชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างสร้างสรรค์

ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ
(Hierarchy of Needs Theory)

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2547) ได้สรุปทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการที่พัฒนาโดย อับราฮัม มาสโลว์ ไว้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกรูปแบบเกิดจากแรงจูงใจหรือความต้องการ และความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตอนตั้งแต่ขั้นต่ำถึงขั้นสูง ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้น มาสโลว์กล่าวว่าความต้องการลำดับต้นต้องได้รับการตอบสนองก่อน ความต้องการลำดับสูงขึ้นจึงพัฒนาไปตามลำดับ

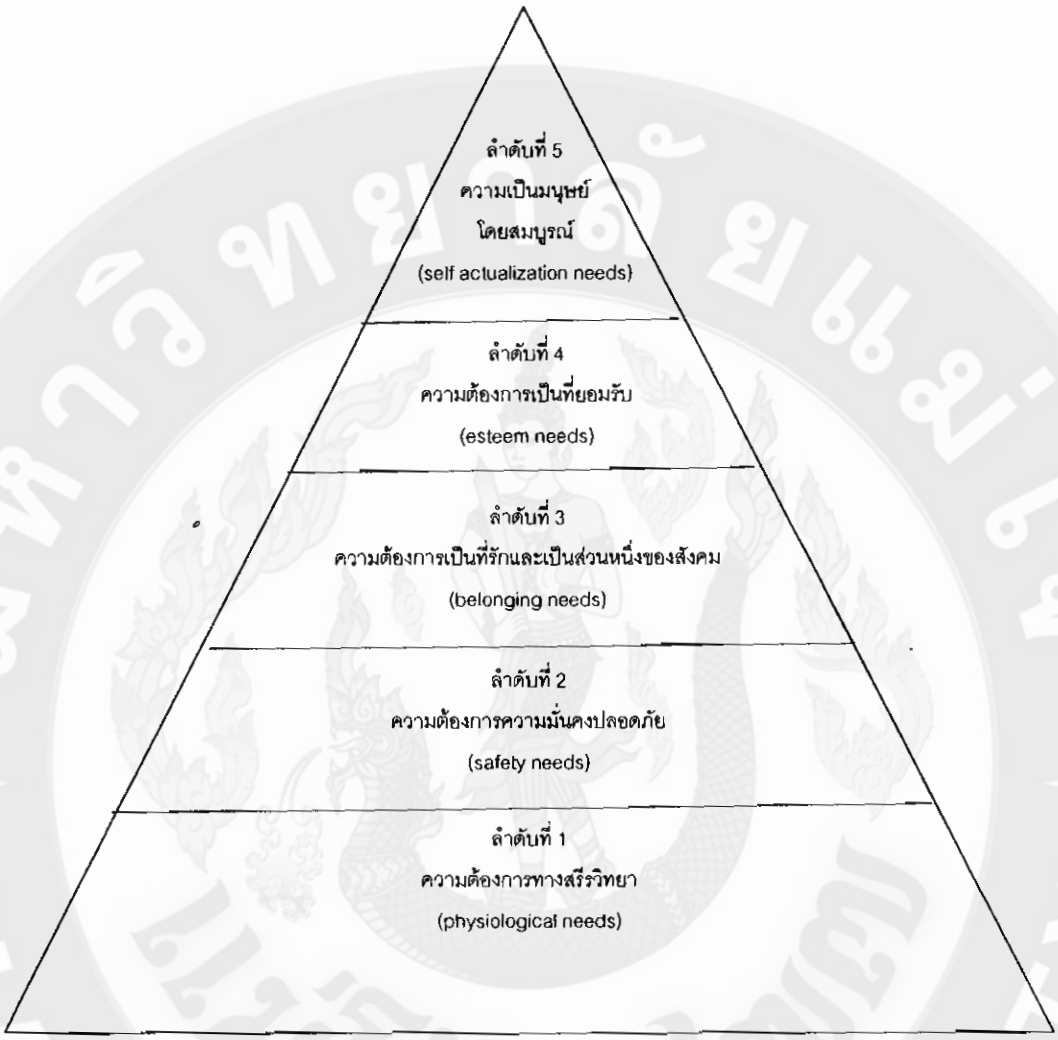

ภาพที่ 1 ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ

ความต้องการลำดับที่หนึ่ง คือ ความต้องการทางสรีรวิทยา (physiological needs) มาสโลว์อธิบายว่า มนุษย์ต้องได้รับการตอบสนองทางสรีรวิทยา หรือ ปัจจัยสี่เป็นปฐมฐานก่อน เช่น มีอาหารรับประทานไม่หิวโหย มีที่อยู่อาศัย มียารักษาโรค มีเครื่องนุ่งห่มกันร้อนกันหนาว จึงพัฒนาความต้องการประเภทอื่น ๆ ที่สูงขึ้นตามมาได้ ถ้าความต้องการอันดับแรกยังไม่ได้รับการตอบสนองพอเพียง แรงจูงใจประเภทอื่น ๆ ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

ความต้องการลำดับที่สอง คือความต้องการความปลอดภัยแห่งตนเอง และทรัพย์สิน (safety needs) เมื่อความต้องการอันดับแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ต่อมาก็เกิดความต้องการที่จะรักษาชีวิตและทรัพย์สินของตนให้มั่นคงปลอดภัย ถ้าความต้องการในระดับนี้ไม่ได้รับการตอบสนอง มนุษย์จะ

เกิดความหวาดกลัว มาสโลว์เชื่อว่าความกลัวทั้งในระดับปกติจนถึงระดับผิดปกติ เกิดจากการที่บุคคลไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการความมั่นคงปลอดภัยอย่างเพียงพอ

ความต้องการลำดับที่สาม คือ ความต้องการเป็นเจ้าของ หรือมีสังกัด (belonging needs) เช่น ความรู้สึกว่าตนมีชาติตระกูล มีครอบครัว มีสถาบัน มีครู มีที่ทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รวมถึงความต้องการถูกรักและได้รักผู้อื่น เช่น ต้องการให้มีผู้มาอาทรห่วงใยตน และตนก็ต้องการห่วงใยอาทรเกื้อกูลดูแลผู้อื่นด้วย เช่น การดูแลคนรัก ครอบครัว และเพื่อน เป็นต้น

ความต้องการลำดับที่สี่ คือ ความต้องการเป็นที่ยกย่องนับถือ (esteem needs) มนุษย์ชอบที่จะมีความเคารพในตนเอง ให้เกียรติตนเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องการได้รับเกียรติและความยกย่องจากผู้อื่น มนุษย์ต้องการมีสถานภาพที่ดีในสังคมและต้องการให้ผู้อื่นตระหนักในความสำคัญของเขา ต้องการชื่อเสียงและความมั่นคงทางสังคม ความนับถือตนเอง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความมั่นใจในตนเองและการรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง

ความต้องการลำดับที่ห้า คือ ความต้องการเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (self actualization needs) เช่น ความต้องตระหนักรู้ความสามารถของตนและปฏิบัติตนสุดความสามารถ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มาสโลว์เชื่อว่าคนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิตเพื่อจะบรรลุถึงความสามารถในระดับนี้ เพื่อจะเป็นคนเต็มคนโดยสมบูรณ์ และการจะบรรลุความต้องการในระดับนี้ได้ความต้องการด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในลำดับต่ำกว่าต้องได้รับการตอบสนองแล้ว

อย่างไรก็ตาม มาสโลว์ยอมรับว่า ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการมีข้อยกเว้นอยู่บ้าง สำหรับบุคคลที่มีบุคลิกเข้มแข็ง และมีความต้องการเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์อย่างแรงกล้า แม้ว่าจะได้รับการตอบสนองความต้องการในลำดับต้น ๆ ยังไม่สมบูรณ์ ก็สามารถเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้ บุคคลเหล่านี้ เช่น มหาตมคานธี และประธานาธิบดีลินคอล์น เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับขั้นของความต้องการกับการใช้อินเตอร์เน็ต

Suler (1996 อ้างใน Choi, 2001) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นการแสดงออกเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ หรืออาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมก็คือการกระทำเพื่อให้ความต้องการได้รับการตอบสนอง Suler กล่าวว่า การใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรืออินเตอร์เน็ต ก็เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของแต่ละคน และการใช้อินเตอร์เน็ตมักมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองความต้องการในขั้นที่สามและสี่ตามทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์

ความต้องการขั้นที่สามตามทฤษฎีของมาสโลว์ คือ ความต้องที่จะได้รับความรักและรักผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (belonging needs) อินเตอร์เน็ตทำให้คนกลุ่มต่าง ๆ แสวงหาคนที่มีความสนใจเหมือนตนได้ง่าย เมื่อพบแล้วก็สามารถสร้างและสานความสัมพันธ์ เกิดเป็นชุมชนใหม่ ๆ ของคนใจเดียวกัน ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านจิตใจโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ ช่วยเติมเต็มความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ขาดหายไปในยุคปัจจุบันที่ผู้คนเร่งรีบจนไม่มีเวลาทำความรู้จักแม้กับคนที่อยู่บ้านติดกัน Suler กล่าวว่า คนที่ขาดความรักหรือการยอมรับจากเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวในโลกแห่งความเป็นจริงมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความรักจากแหล่งอื่น เช่น จากเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตทดแทน หากพึ่งพาช่องทางนี้ในการตอบสนองความต้องการความรักมากเกินไปจะนำไปสู่การติดอินเตอร์เน็ตได้ และบริการที่ผู้ติดอินเตอร์เน็ตกลุ่มนี้มักใช้ก็คือ บริการที่เกี่ยวกับการสื่อสารโดยเฉพาะการแช็ตกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต

ส่วนความต้องการขั้นที่สี่ตามทฤษฎีของมาสโลว์ คือ ความต้องการเป็นที่ยกย่องนับถือ (esteem needs) มนุษย์ชอบที่จะมีความเคารพในตนเอง ให้เกียรติตนเอง ในขณะเดียวกันก็ต้องการได้รับเกียรติและความยกย่องจากผู้อื่น อินเตอร์เน็ตให้อิสระผู้ใช้ในการสร้างบุคลิกและตัวตนใหม่ตามที่ตนต้องการจะเป็น เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในชุมชนอินเตอร์เน็ต นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เก่งกาจจนเป็นที่ภูมิใจของตนเอง และเป็นที่ยกย่องของผู้อื่น เช่น กรณีของการเล่นเกมออนไลน์จนชนะในระดับที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ รางวัลที่ได้ในเกม ความภูมิใจในตนเองที่ได้รับชัยชนะ และการยกย่องจากผู้เล่นเกมคนอื่น ๆ เป็นเสมือนรางวัลที่ผู้เล่นอาจไม่สามารถหาได้ในสังคมจริงของเขา สิ่งเหล่านี้จะดึงดูดให้เขาใช้อินเตอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่ระมัดระวังอาจทำให้ใช้มากจนติดอินเตอร์เน็ตได้

ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ
(Media Dependency Theory)

เหตุใดการใช้อินเตอร์เน็ตจึงมีผลดีต่อคน ๆ หนึ่ง แต่กลับมีผลร้ายต่ออีกคนหนึ่ง เหตุใดคนกว่า 11 ล้านคนในโลกจึงติดอินเตอร์เน็ต แต่ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตคนอื่นกลับไม่ติด คำถามเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อต่อผู้รับสารไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่ทฤษฎีที่ช่วยตอบปัญหานี้ได้มีอยู่จำกัด ทฤษฎีการสื่อสารในยุคแรกเช่น The Magic Bullet Theory เชื่อว่าสื่อมวลชนมีพลังอันมหาศาล ในขณะที่

ทฤษฎีในยุคต่อมาเชื่อว่าสื่อมวลชนเป็นเพียงเครื่องมือในการให้ข้อมูลทั่ว ๆไป ขณะที่สื่อบุคคลมีพลังในการโน้มน้าวใจให้คนเปลี่ยนพฤติกรรม ตัวอย่างของทฤษฎีในกลุ่มนี้เช่น Diffusion Theory ปัจจุบันสังคมซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทฤษฎีทั้งสองแนวไม่สามารถตอบคำถามข้างต้นได้ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนหลายท่านจึงพยายามศึกษาเพื่อพัฒนาทฤษฎีที่สามารถตอบคำถามดังกล่าว

นักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชนในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่าง Ball-Rokeach และ DeFleur ก็เป็นกลุ่มคนที่ตั้งคำถามว่าเหตุใดสื่อมวลชนจึงมีผลกระทบโดยตรงและรุนแรงกับผู้ใช้บางคน ในขณะที่ไม่มีผลกระทบหรือมีผลอย่างจำกัดต่อผู้ใช้คนอื่น ๆ เพื่อตอบคำถามนี้ Ball-Rokeach ได้ทำการวิจัยหลายโครงการ และใช้ผลการวิจัยเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการสร้างทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ (Media Dependency Theory) (Ball-Rokeach, 1998)

การพึ่งพาสื่อ (media dependency) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายในการใช้สื่อของผู้รับสารกับความสามารถของเนื้อหาของสื่อที่จะตอบสนองเป้าหมายของผู้รับสาร ยิ่งเนื้อหาของสื่อสามารถตอบสนองเป้าหมายของผู้รับสารได้มากผู้รับสารจะยิ่งพึ่งพาสื่อชนิดนั้นมาก (Ball-Rokeach, Rokeach, & Grube, 1984) ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อมุ่งอธิบายว่าเหตุใดสื่อมวลชนจึงมีพลังมหาศาลและมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้รับสารในสถานการณ์หนึ่งแต่กลับมีผลกระทบที่จำกัดและมีผลทางอ้อมต่อผู้รับสารในอีกสถานการณ์ ผลของสื่อมวลชนต่อผู้รับสารขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามตัวคือ ลักษณะของสังคมที่ผู้รับสารอาศัยอยู่ คุณลักษณะของสื่อ และปัจจัยในตัวผู้รับสาร ลักษณะของตัวแปรทั้งสามตัวนี้จะเป็นตัวกำหนดระดับการพึ่งพาสื่อของแต่ละบุคคล จากนั้นระดับการพึ่งพาสื่อจะเป็นตัวแปรที่ตัดสินใจว่าสื่อจะมีผลมากน้อยเพียงใดต่อผู้รับสาร (DeFluer & Ball-Rokeach, 1989)

ลักษณะของระบบสังคมและระบบสื่อมวลชนที่ต่างกันมีผลต่อระดับการพึ่งพาข่าวสารของผู้รับสารจากสื่อมวลชนต่างกัน และจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้รับสารต่างกันไปด้วย (ดูรายละเอียดในภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แบบจำลองการพึ่งพาสื่อมวลชน (Rokeack and DeFleur, 1976. อ้างใน พีระ จิรโสภณ, 2528: 659)

ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะสังคมที่มีผลต่อการพึ่งพาสื่อ มี 3 ประการคือ ความเปลี่ยนแปลงในสังคม (change) ความคลุมเครือ (ambiguity) ภัยคุกคามหรือปัญหาในสังคม (threat) โดยทั่วไปบุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ผ่านทางประสบการณ์ตรง จากการสื่อสารกับบุคคลอื่น และจากการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน แต่สังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงและการสื่อสารระหว่างบุคคลมีไม่เพียงพอที่จะทำให้คนเข้าใจสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้ ดังนั้นคนที่อาศัยอยู่ในสังคมสมัยใหม่จึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มการพึ่งพาสื่อมวลชนในฐานะแหล่งข่าวสารที่ช่วยให้ตนเข้าสังคมที่ตนอาศัยอยู่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันในกรณีที่บุคคลต้องย้ายถิ่นฐาน หรือไปเรียนต่างประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวก็เป็นสาเหตุให้บุคคลเพิ่มการพึ่งพาสื่อมากขึ้น การศึกษาการพึ่งพาสื่อของนักเรียนทุนรัฐบาลไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ากลุ่มตัวอย่างพึ่งพาโทรทัศน์ขณะที่เรียนอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกามากกว่าขณะที่อยู่ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการสัมภาษณ์เชิง

ลึกพบว่าการที่กลุ่มตัวอย่างพึ่งพาโทรทัศน์มากขึ้นเพราะไม่มีเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคลเหมือนที่อยู่เมืองไทย และประสบการณ์ตรงของบุคคลเหล่านี้ก็มีไม่เพียงพอที่จะทำให้เขาเข้าสังคมอเมริกัน (Chumnummanee, 1999)

คุณลักษณะของสื่อที่มีผลต่อการพึ่งพาสื่อของผู้รับสาร สื่อจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของเนื้อหาของสื่อที่จะตอบสนองเป้าหมายในการใช้สื่อของผู้รับสาร ยิ่งสารสามารถตอบสนองเป้าหมายในการใช้สื่อของผู้รับสารได้มาก สื่อชนิดนั้นจะยิ่งมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมาก ในกรณีของอินเตอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อมีพลังในการดึงดูดความสนใจของผู้รับสารสูงและมีเนื้อหาหลากหลายเร้าอารมณ์ หากผู้ใช้พึ่งพาสื่อชนิดนี้มากโอกาสที่สื่อจะมีอิทธิพลต่อเขาจะมีมากขึ้นด้วย เช่น คนที่ไม่มีช่องทางอื่นเป็นช่องทางให้ความสุขหรือแหล่งผ่อนคลายความเครียดแล้วหันมาพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางแสวงหาความสุขและเป็นที่หลบหนีปัญหาในชีวิตประจำวัน มีโอกาสที่จะติดอินเตอร์เน็ตสูงขึ้น (Nash, 1997)

ปัจจัยสำคัญในตัวผู้รับสารที่มีผลต่อการพึ่งพาสื่อคือเป้าหมายของผู้รับสารที่ทำให้เขาพึ่งพาสื่อ DeFleur และ Ball-Rokeach (1969) แบ่งเป้าหมายเหล่านี้ออกเป็นสามหมวดใหญ่ ๆ คือ การพึ่งพาสื่อเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ (understanding dependency) การพึ่งพาสื่อเพื่ออาศัยคำแนะนำ (orientation dependency) และการพึ่งพาสื่อเพื่อความบันเทิง (play dependency) แต่ละหมวดหมู่ถูกแบ่งเป็นหมวดย่อยๆ อีก 2 หมวด แต่ละหมวดหมู่ถูกแบ่งเป็นหมวดย่อยๆ อีกสองหมวด ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เป้าหมายในการพึ่งพาสื่อ (DeFleur and Ball-Rokeach, 1989: 306 อ้างใน Patwardhan and Yang, 2003: 3)

1. เพื่อความเข้าใจ (understanding)	2. เพื่ออาศัยคำแนะนำ (orientation)	3. เพื่อความบันเทิง (play)
1.1 เพื่อเข้าใจตนเอง (self-understanding)	2.1 เพื่อคำแนะนำในการทำกิจกรรม (action orientation)	3.1 เพื่อความบันเทิงเมื่ออยู่คนเดียว (solitary play)
1.2 เพื่อเข้าใจสังคม (social-understanding)	2.2 เพื่อคำแนะนำเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (interaction orientation)	3.2 เพื่อความบันเทิงทางสังคม (social play)

การพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ (understanding dependency) เป็นการพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เกิดความรู้ในสองด้านคือ การพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เข้าใจตนเอง (self understanding dependency) และการพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เข้าใจสังคม (social understanding dependency) ซึ่งรวมถึงบุคคลอื่น สถานการณ์รอบตัว วัฒนธรรม และบทเรียน

การพึ่งพาสื่อเพื่ออาศัยคำแนะนำ (orientation dependency) เป็นการพึ่งพาสื่อเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนข้อแรกเป็น การพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม (action orientation) เช่น หาข้อมูลที่ช่วยให้รู้ว่าจะซ่อมแซมบ้านอย่างไร จะไปออกเสียงเลือกตั้งได้อย่างไร ส่วนข้อที่สองเป็นการพึ่งพาสื่อเพื่อช่วยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างเหมาะสม (interaction orientation) เช่นหาข้อแนะนำเกี่ยวกับมารยาทในการสื่อสารผ่านอินเตอร์เน็ต

การพึ่งพาสื่อเพื่อความบันเทิง (play dependency)ประกอบด้วยการพึ่งพาสื่อเพื่อความบันเทิงส่วนตัว (solitary play) เช่น การดูหนัง ฟังเพลงคนเดียวเพื่อการพักผ่อน และการพึ่งพาสื่อเพื่อให้เกิดสังคมและการพักผ่อน (social play) เช่น การนัดเพื่อนไปดูหนัง หรือการ chat กับเพื่อนทางอินเตอร์เน็ต

หากพิจารณาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการติดอินเตอร์เน็ตจะพบว่า การพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเพื่อช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ (understanding dependency) และการพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเพื่ออาศัยคำแนะนำ (orientation dependency) มักไม่มีผลเสียต่อการเรียนหรือการทำงานของผู้ใช้สื่อชนิดนี้ แต่การพึ่งพาสื่อชนิดนี้เพื่อความบันเทิง (play dependency)มากเกินไป มักมีผลให้อยากใช้สื่อชนิดนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ มีผลเสียต่อการงาน การเรียน และความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ซึ่งเป็นอาการของการติดอินเตอร์เน็ตนั่นเอง (Nash, 1997; Hyseo-su, 2001; และ Bangkokpost-online, July 22, 2000)

แนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
(Uses and Gratification Approach)

แนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratification Approach) มุ่งอธิบายการใช้สื่อของผู้รับสาร โดยศึกษาว่าคนทำอะไรกับสื่อ ไม่ใช่สื่อทำอะไรคน คือเน้นที่ผู้รับสารเป็นศูนย์กลาง (audience-centered) ตามแนวคิดนี้ผู้รับสารเป็นผู้มีบทบาทรุกในการเลือกเปิดรับสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีเนื้อหาอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อสนองความต้องการของตน

ในทศวรรษที่ 1940 นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนหลายคนเช่น Paul Lazarsfeld, Herta Herzog, และ Frank Stanton ได้สนใจศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชน แต่ Herta Herzog เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้สร้างทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ในปี ค.ศ. 1944 เธอเขียนบทความเรื่องแรงจูงใจและความพึงพอใจของผู้ฟังละครวิทยุรายวัน นับเป็นการตีพิมพ์ผลการวิจัยชิ้นแรกที่ศึกษาการใช้และความพึงพอใจจากสื่ออย่างเจาะลึก งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งอธิบายว่าเหตุใดละครวิทยุจึงสามารถดึงดูดแม่บ้านจำนวนมากให้ฟังได้ โดยศึกษาเหตุผลที่แม่บ้านฟังละครวิทยุและประสบการณ์ที่ได้จากการฟัง (การใช้และความพึงพอใจ) ไม่ได้ศึกษาผลที่เกิดจากการฟัง ผลการวิจัยพบสาเหตุสามประการที่ทำให้แม่บ้านฟังละครวิทยุ คือ เพื่อปล่อยอารมณ์ เพื่อความเพลิดเพลิน และเพื่อหาข้อแนะนำ (Baran และ Davis, 1995: 212)

Katz, Blumler และ Gurevitch (1974 อ้างใน Baran และ Davis, 1995: 222-223) ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการประโยชน์และความพึงพอใจไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้รับสารเป็นผู้มีบทบาทรุกและใช้สื่ออย่างมีเป้าหมาย
2. การเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่งเพื่อสนองความต้องการชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวผู้รับสาร
3. สื่อหลายชนิดต้องแข่งขันกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร เพราะมีสื่อมากมายแวดล้อมตัวผู้รับสารอยู่
4. ผู้รับสารมีความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสนใจ แรงจูงใจ และเหตุผลการใช้สื่อของตนมากพอที่จะให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงต่อนักวิจัย
5. นักวิจัยไม่ควรเอาความคิดของตนมาตัดสินผลการใช้สื่อของผู้รับสารเพราะแต่ละคนอาจใช้สื่อและเนื้อหาชนิดเดียวกันด้วยเหตุผลที่ต่างกัน เช่น นักวิชาการอาจมองว่าการเปิดรับโฆษณามาก ๆ ทำให้ผู้บริโภคกลายเป็นพวกวัตถุนิยม แต่ผู้รับสารบางคนอาจเลือกเปิดรับโฆษณาหลาย ๆ ชนิดเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการอย่างมีวิจารณญาณ

เนื่องจากผู้รับสารอยู่ในสังคม เหตุผลในการเลือกใช้สื่อของเขาย่อมได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ในสังคมอยู่ไม่มากก็น้อย Katz, Blumler และ Gurevitch (1974 อ้างใน Baran และ Davis, 1995: 223-224) ได้ให้คำอธิบายในเรื่องนี้ไว้ 5 ประการคือ

1. สถานการณ์ทางสังคมสามารถสร้างความขัดแย้งหรือความกดดันให้กับผู้รับสารทำให้เขาต้องเลือกใช้สื่อเพื่อลดความขัดแย้งนี้ เช่น งานเต้นรำที่วัยรุ่นคนหนึ่งจะไปในวันสุดสัปดาห์ทำให้เขาต้องฝึกท่าเต้นที่กำลังเป็นที่นิยม เขาจึงเลือกดูรายการของ MTV ตลอดสัปดาห์เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับท่าเต้นและฝึกเต้น
2. สถานการณ์ทางสังคมสามารถสร้างความตระหนักรู้ปัญหาและข้อมูลที่จะใช้แก้ปัญหาสามารถหาได้จากเนื้อหาของสื่อมวลชน
3. สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมอาจจำกัดโอกาสที่บุคคลจะสนองความต้องการของตนและเนื้อหาของสื่อบางชนิดอาจช่วยสนองความต้องการเหล่านี้แทนได้ เช่น นักศึกษาบางคนอยากไปดูคอนเสิร์ตของดาราดัง ๆ แต่ไม่สามารถทำได้เพราะไม่มีเงินซื้อบัตรหรือเพราะติดสอบ เขาจึงเลือกดูการถ่ายทอดเทปคอนเสิร์ตดังกล่าวทางโทรทัศน์แทน
4. สถานการณ์ทางสังคมสามารถทำให้เกิดค่านิยมของคนแต่ละกลุ่มได้ และสื่อมวลชนก็เป็นตัวตอกย้ำค่านิยมเหล่านี้
5. สถานการณ์ทางสังคมสามารถสร้างพฤติกรรมการใช้สื่อที่ถือว่าเป็นเรื่องปกติของคนแต่ละกลุ่ม เช่น สภาพรถติดตอนเช้าและเย็นทำให้การฟังรายการวิทยุเกี่ยวกับการจราจรของผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นเรื่องปกติ หากไม่มีรถติดความต้องการในการฟังรายการประเภทนี้คงไม่เกิดขึ้น

การศึกษาการใช้และความพึงพอใจในยุคหลัง ๆ เริ่มให้ความสนใจกับผลของการใช้สื่อมากขึ้น Palmgreen, Wenner และ Rosengren (1985: 31 อ้างใน Baran และ Davis, 1995: 226) กล่าวว่า ผลของงานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับผลกระทบของสื่อต่อผู้รับสารในหลายด้าน เช่น ผลต่อความรู้ ทัศนคติ การรับรู้ความจริงในสังคม แนวคิดทางการเมือง และหัวข้อในการสนทนา

การวัดการใช้และความพึงพอใจ ทำได้สองวิธีคือ การใช้คำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด การสร้างแบบสอบถามด้วยคำถามปลายปิดทำโดยการค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุที่คนใช้สื่อจัดทำเป็นบัญชีเหตุผล แล้วให้ผู้ใช้สื่อประเมินว่าเหตุผลเหล่านี้สำคัญต่อการใช้สื่อของเขามากน้อยเพียงใด ในกรณีที่สื่อที่ศึกษาเป็นสื่อใหม่ ๆ เช่น อินเตอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือออดิโอเท็กซ์ นักวิจัยต้องเพิ่มเหตุผลใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของสื่อเข้าไปด้วย ส่วนการวัดการใช้และ

ความพึงพอใจโดยคำถามปลายเปิดทำโดย ถามคำถามปลายเปิดกับผู้ใช้สื่อแล้วให้อิสระเขาในการตอบคำถาม จากนั้นนักวิจัยจึงเอาคำตอบที่ได้มาจัดหมวดหมู่เป็นเหตุผลในการใช้สื่อของผู้รับสาร

ตัวอย่างเหตุผลในการใช้สื่อมวลชนที่นักวิชาการได้รวบรวมไว้ได้แก่ เพื่อปลดปล่อยอารมณ์ เพื่อฆ่าเวลา เพื่อความบันเทิง เพื่อผ่อนคลาย เพื่อหนีจากปัญหา เพื่อเป็นเพื่อน และเพื่อกระตุ้นความต้องการทางเพศ เป็นต้น (McQuail, 1972 อ้างใน Baran และ Davis, 1995: 220)

Choi (2001) กล่าวว่าแม้แรงจูงใจที่ใช้อธิบายเหตุผลในการใช้สื่อเก่า ๆ ยังคงสามารถใช้อธิบายการใช้สื่อใหม่เช่นอินเตอร์เน็ตได้ แต่แรงจูงใจเหล่านั้นยังไม่ครอบคลุมเหตุผลทั้งหมดที่คนใช้อินเตอร์เน็ต เขาศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตและสรุปเหตุผลที่คนใช้อินเตอร์เน็ตไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อสร้างหรือรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว
2. เพื่อหาข้อมูล
3. เพื่อความบันเทิง
4. เพื่อหนีปัญหาและเพื่อแก้เบื่อ
5. เพื่อสื่อสารได้โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง
6. เพื่ออยู่ในโลกของจินตนาการ
7. เพื่อสนองความต้องการทางเพศ
8. เพื่อซื้อขายสินค้าและบริการทางอินเตอร์เน็ต
9. เพื่อหาข้อมูลที่ไม่สามารถหาจากแหล่งอื่นได้
10. หาข้อมูลเกี่ยวกับบริการหลังการขาย
11. เล่นเกม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นคือ งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย และ งานวิจัยเกี่ยวกับการติดอินเตอร์เน็ต

งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าคนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน จะใช้ประโยชน์จากอินเตอร์เน็ตต่างกัน ตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยของสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ที่ทำโดยวิธีออกแบบสอบถามผ่านทางอินเตอร์เน็ต จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2,404 คน ในปี พ.ศ. 2542 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุน้อยอยู่ในวัยทำงานตอนต้น รองลงมาคือผู้อยู่ในวัยศึกษา โดยมีชายมากหญิงเกือบสองเท่า 68 % ของบุคคลดังกล่าวอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนที่เหลืออาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองของจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่ การกระจายของอินเตอร์เน็ตสู่นอกเขตอำเภอเมืองมีอยู่จำกัด 68 % ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลความรู้และข่าวสาร 13 % ใช้เพื่อติดต่อเรื่องส่วนตัว 11 % เพื่อติดต่อธุรกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนน้อยมากที่ระบุว่าตนใช้อินเตอร์เน็ทเพื่อความบันเทิง

ในทางตรงข้าม คมกริช ทัพกีฬา (2540) ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยสัปดาห์ละ 7 ชั่วโมง โดยใช้เว็บไซด์เพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ประโยชน์ที่นักเรียนได้จากการใช้อินเตอร์เน็ตคือความบันเทิงความรู้ และประเด็นไปพูดคุยกับเพื่อน

ความแตกต่างของผลการวิจัยทั้งสองชิ้นนี้ทำให้อาจสรุปได้ว่าคนต่างวัยใช้ประโยชน์จากอินเตอร์เน็ตต่างกัน คนวัยทำงานมักใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อแสวงหาความรู้ ขณะที่คนในวัยเรียนมักใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง

งานวิจัยเกี่ยวกับการติดอินเตอร์เน็ต

Ofosu (1999) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกและเพศของผู้ติดและไม่ติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้คือนักศึกษาชั้นปี 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาด้านการสื่อสารในมหาวิทยาลัย Southwestern Ontario ผลการวิจัยพบว่า 20 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่างติดอินเตอร์เน็ต คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นชาย เมื่อเปรียบเทียบบุคลิกของผู้ติดกับไม่ติดอินเตอร์เน็ตพบว่า กลุ่มติดมีนิสัยขี้อาย รู้สึกเปล่าเปลี่ยวและแปลกแยกมากกว่ากลุ่มไม่ติด นอกจากนี้ผู้ติดยังรู้สึกว่าตนได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัวน้อยกว่าที่ได้จากเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต

Weitzman (2000) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้อินเตอร์เน็ตของผู้ติดและไม่ติดอินเตอร์เน็ตในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงเฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ไม่ติดใช้อินเตอร์เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันเพียงสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง นอกจากนี้ผู้ติดยังมีลักษณะสองประการมากกว่าผู้ไม่ติด ลักษณะดังกล่าวคือ ความอยากใช้อินเตอร์เน็ต และการลดการสื่อสารระหว่างบุคคลและกิจกรรมที่ทำให้พบปะผู้คน

Reed (2000) ใช้ทฤษฎีวิพากษ์และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เพื่อศึกษากำเนิดและพัฒนาการของแนวคิดเรื่องการติดอินเตอร์เน็ตในฐานะสื่อมวลชนชนิดใหม่ Reed พบว่าแนวคิดเรื่องการติดอินเตอร์เน็ตมิใช่แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ล้วน ๆ แต่เป็นแนวคิดที่สร้างขึ้นจากกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อรับใช้สังคม Reed มองว่าการเกิดอินเตอร์เน็ตเป็นการนำเสนอรูปแบบใหม่ของการสื่อสารซึ่งท้าทายอำนาจหรืออาจทำลายรูปแบบก่ารสื่อสารดั้งเดิม เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อรักษาอำนาจของสื่อดั้งเดิม คนที่ทำงานในสื่อเหล่านี้จึงพยายามเข้ามามีบทบาทในกระบวนการสร้างความหมายของคำว่า การติดอินเตอร์เน็ต (internet addiction)

ชัชพงศ์ ตั้งมณี และ สามารถ สีจำปี (2544) ศึกษาพฤติกรรมการเสพติดอินเตอร์เน็ต: กรณีศึกษาของนิสิตปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้อินเตอร์เน็ตที่บ้าน (73%) ส่วนใหญ่ใช้อินเตอร์เน็ตสัปดาห์ละ 11-20 ชั่วโมง (45%) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 80 คน มีผู้ติดอินเตอร์เน็ต 10 เปอร์เซ็นต์ และเกินครึ่งหนึ่งของผู้ติดเป็นชาย อายุประมาณ 19 ปี ผู้ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อสนทนากับผู้อื่นในห้องสนทนา (chat room) เล่นเกมบนอินเตอร์เน็ต ค้นหาข้อมูล และใช้อีเมล์ กลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตมักกังวลหรือหงุดหงิดเมื่อต้องเลิกใช้อินเตอร์เน็ต ต้องเพิ่มจำนวนชั่วโมงของการใช้อินเตอร์เน็ตขึ้นเรื่อย ๆ และยอมรับว่าใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อเลี่ยงปัญหาอื่นในชีวิตหรือภาวะเบื่อหน่าย

ธนิกานต์ มาฆะศิรานนท์ (2545) ได้ทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเสพติดอินเตอร์เน็ตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสพติดอินเตอร์เน็ต ของผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 914 คน มีผู้ติดอินเตอร์เน็ต 217 คน คิดเป็น 23.7 เปอร์เซ็นต์ ผู้ที่เสพติดอินเตอร์เน็ตใช้สื่อชนิดนี้เพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ สังคม และจิตใจสูงกว่า แต่ใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารน้อยกว่าผู้ที่ไม่เสพติด ในส่วนของการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสื่อใช้อินเตอร์เน็ตนั้น ผู้ติดอินเตอร์เน็ตประเมินว่าตนมีความสามารถในการใช้อินเตอร์เน็ต รู้สึกถูกดึงดูดใจจากสื่ออินเตอร์เน็ต ได้รับผลกระทบจากการใช้อินเตอร์เน็ตสูงกว่าผู้ไม่ติด นอกจากนี้ผู้ติด

อินเตอร์เน็ตยังมีปัญหาทางจิตใจ ปัญหาความสัมพันธ์ทางสังคม และมีแนวโน้มที่จะเสพติดสิ่งอื่น ๆ มาก่อน มากกว่าผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ส่วนทางด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการติดอินเตอร์เน็ต

ภาคสรุป
(Overview)

จากการค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการติดอินเตอร์เน็ตในประเทศไทย ทำให้สามารถสรุปได้ว่า อัตราการแพร่กระจายของอินเตอร์เน็ตในประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานศึกษา แม้อินเตอร์เน็ตจะมีประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาด้านการศึกษา แต่ก็มีคนจำนวนหนึ่งใช้สื่อชนิดนี้ในทางที่ผิดทำให้เกิดผลเสีย เช่น การติดอินเตอร์เน็ต

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ แนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการติดอินเตอร์เน็ตเป็นแนวทางในการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย
(Conceptual Framework)

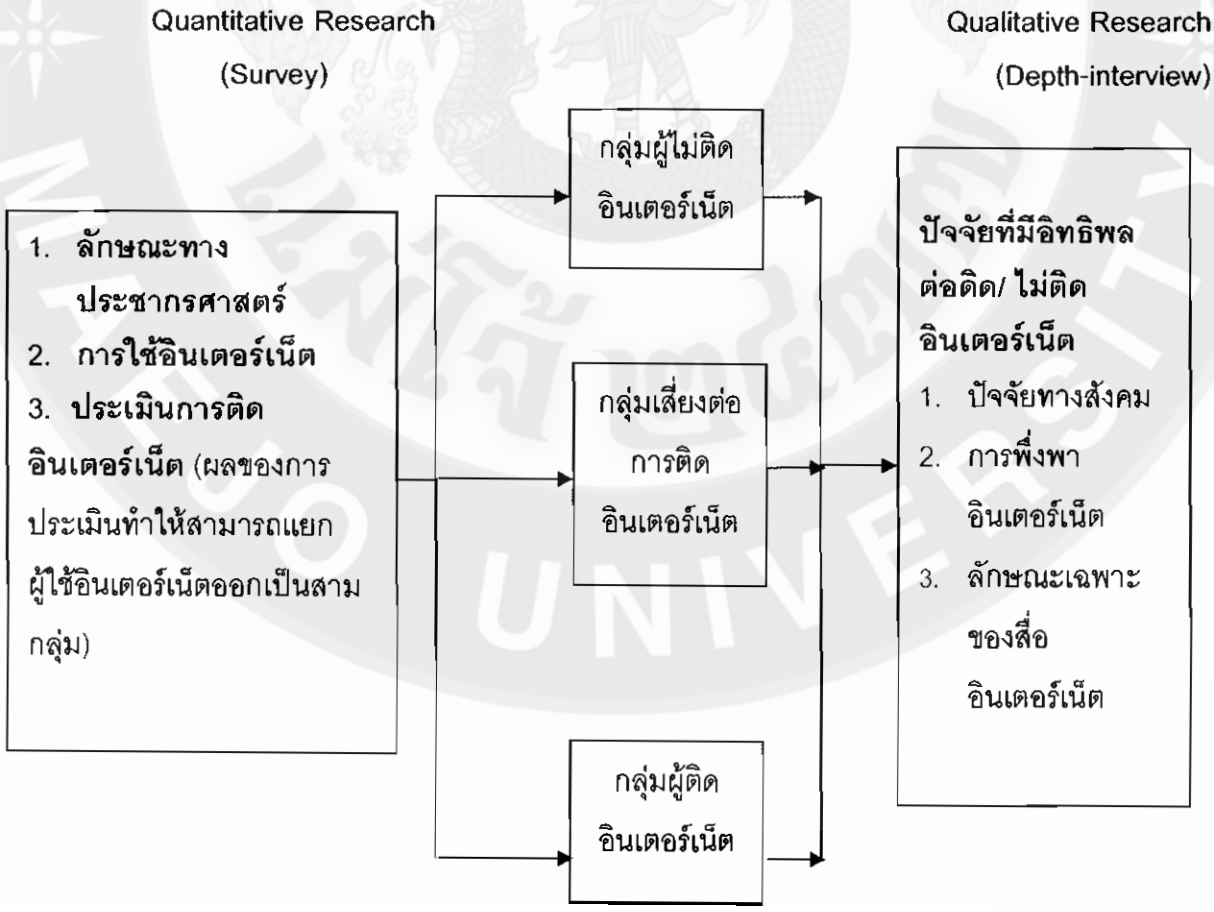

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย
(RESEARCH METHODOLOGY)

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดของวิธีวิจัยทั้งสองแบบมีดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อแรกคือเพื่อศึกษาการติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ว่ามีหรือไม่ ถ้ามีปัญหามีความรุนแรงเพียงใด การเก็บข้อมูลทำโดยใช้แบบสอบถาม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังขอให้ผู้ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติม ให้ชื่อ และเบอร์โทรศัพท์ เพื่อติดต่อกลับไปสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2

ขั้นที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติม

การสุ่มตัวอย่าง
(Sampling Procedures)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงปีที่ 6 ของโรงเรียนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 11,780 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1, 2548)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2} = \frac{11,780}{1+(11,780 \times .05^2)} = 386 \text{ คน}$$

การสุ่มตัวอย่างจะทำแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) โดยขั้นแรกทำโดยสุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียน จากโรงเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมด

ขั้นที่สองเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนนักเรียนในแต่ละชั้นปี ของแต่ละโรงเรียน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสุ่มโดยแบ่งผู้ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติมออกเป็น 3 กลุ่มตามผลการประเมินการติดอินเตอร์เน็ต คือ ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต และผู้ติดอินเตอร์เน็ต จากนั้นจึงสุ่มคนมากลุ่มละ 10 คน ด้วยวิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
(The Research Instrument)

1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเพื่อวัดลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อวัดพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต ซึ่งประกอบด้วย เวลา สถานที่ และบริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้

ตอนที่ 3 เป็นแบบประเมินการติดอินเตอร์เน็ตซึ่งพัฒนาโดย Choi (2001) ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ คำถามมีลักษณะปลายปิดโดยใช้การประเมินค่า (rating scale) และได้กำหนดการให้คะแนนไว้ดังนี้

ความคิดเห็น	คะแนนที่ให้
ไม่เคยเลย	1
ไม่บ่อย	2
บางครั้ง	3
บ่อย	4
บ่อยที่สุด	5

2. แบบสัมภาษณ์

เป็นแนวคำถามกว้าง ๆ และเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยทางสังคม ลักษณะการพึ่งพาอินเตอร์เน็ตของแต่ละบุคคล และปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ตที่มีผลต่อการติดสื่อชนิดนี้

การทดสอบเครื่องมือ
(Pre-testing of the Instrument)

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม ทำโดยนำแบบสอบถาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางสื่อสารมวลชน 3 คน ตรวจสอบเนื้อหาว่า สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้หรือไม่

การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ทำโดยนำแบบสอบถามไปใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามตอนที่ 3 ไปคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficent) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล
(Data Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย t-test และ chi-square ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำโดยการจัดหมวดหมู่ของสาเหตุของการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ต จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งสองขั้นตอนมาอภิปรายผลร่วมกันเพื่อสรุปเป็นภาพรวมของการศึกษาครั้งนี้

ระยะเวลาในการวิจัย

(Research Duration)

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 – 29 ธันวาคม 2551

บทที่ 4
ผลการวิจัย
(RESEARCH RESULTS)

ผลการวิจัยในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ การรายงานผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. งานวิจัยเชิงปริมาณ
2. งานวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มี 386 คน เป็นหญิง 57 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 43 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 14-18 ปี และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 16 ปี (S.D.= 0.93) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป (n=386)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	221	57.0
ชาย	165	43.0
อายุ		
14 ปี	1	0.3
15 ปี	104	27.0
16 ปี	128	33.0
17 ปี	125	32.4
18 ปี	28	7.3
$\bar{X}$=16.19 ปี, S.D.=0.93		

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์และสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 386 คน พบว่า 75 เปอร์เซ็นต์มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้อินเตอร์เน็ตที่โรงเรียน (305 คน) รองลงมาคือที่บ้าน (291 คน) ที่ร้านอินเตอร์เน็ต (239 คน) และที่อื่น ๆ เช่น บ้านเพื่อนและบ้านญาติ (11 คน) แต่สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุดคือ ที่บ้าน (63%) รองลงมาคือที่ร้านอินเตอร์เน็ต (23%) และที่โรงเรียน (13%) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีคอมพิวเตอร์และสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต

การมีคอมพิวเตอร์/สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน		
มี	290 คน	75.0
ไม่มี	96 คน	25.0
รวม	**386 คน**	100.0
สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)		
โรงเรียน	305 คน	-
บ้าน	291 คน	-
ร้านอินเตอร์เน็ต	239 คน	-
อื่น ๆ เช่น บ้านเพื่อน และบ้านญาติ	11 คน	-
สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว/ n=386)		
บ้าน	244 คน	63.0
ร้านอินเตอร์เน็ต	89 คน	23.0
โรงเรียน	50 คน	13.0
อื่น ๆ (บ้านเพื่อน บ้านญาติ)	3 คน	1.0
รวม	**386 คน**	100.0

2.2 ระยะเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต

ในวันธรรมดากลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 100 นาที (SD.=72 นาที) ส่วนในวันหยุดกลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 193 นาที (SD.=158 นาที) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ต

เวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
วันธรรมดา	100	72
วันหยุด	192	158

2.3 บริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้

บริการอินเตอร์เน็ตที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกเป็นบริการเกี่ยวกับการหาข้อมูล โดยบริการที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 343 คน) รองลงมาคือหาข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 296 คน) และดาวโหลดข้อมูล (จำนวนผู้ใช้ = 204 คน) ส่วนบริการที่มีจำนวนผู้ใช้บริการมากในระดับรอง ๆ ลงมาคือ รับส่งอีเมล์ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 203 คน) เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 159 คน) แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียนหรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 157 คน) และ แช็ตกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 154 คน) ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

หากพิจารณาเฉพาะค่าเฉลี่ยของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตแต่ละชนิดในหนึ่งวัน พบว่า บริการที่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลามาก 3 อันดับแรกเป็นบริการเกี่ยวกับการสื่อสารและความบันเทิง โดยอันดับแรกคือ แช็ตกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 720 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 114.5 นาที/ SD.= 105.7/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 154 คน) รองลงมาคือ แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียนหรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 720 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ทั้งหมด = 109.8 นาที/ SD.= 91.5/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 157 คน) และ เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 1,230 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 108.1 นาที/ SD.= 59.0/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 159 คน) ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ส่วนบริการอินเตอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างแทบไม่ได้ใช้คือการซื้อสินค้าและบริการทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 45 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 26.3 นาที/ SD.=14.9/ จำนวนผู้ใช้ = 4 คน) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 บริการอินเตอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในแต่ละวัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

บริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้	จำนวนผู้ใช้บริการ	เวลาใช้ต่ำสุด (นาที)	เวลาใช้สูงสุด (นาที)	$\bar{X}$ (นาที)	S.D.
1. หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน	343	1	290	66.5	44.8
2. หาข้อมูลไม่เกี่ยวกับการเรียน	296	1	655	80.4	75.1
3. ดาวน์โหลดข้อมูล(เช่นภาพ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนัง เพลง เป็นต้น)	204	5	1,080	86.1	99.3
4. รับส่งอีเมล์ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	203	3	300	41.5	40.9
5. เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต	159	1	1,230	108.1.	159.0
6. แช็ต (chat)กับเพื่อน(ที่โรงเรียนหรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต)	157	5	720	109.8	91.5
7. แช็ต (chat)กับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต	154	5	720	114.5	105.7
8. ตั้งกระทู้และแสดงความคิดเห็นตามกระดานข่าวต่าง ๆ	113	2	480	56.7	72.2
9. รับส่งอีเมล์เกี่ยวกับการเรียน	105	3	180	35.3	30.3
10. อัพโหลดข้อมูล(เช่น นำข้อมูลหรือภาพใส่ในเว็บ หรือปรับปรุงข้อมูลในเว็บที่ดูแลอยู่)	68	5	600	88.0	91.8
11. ซื้อสินค้าและบริการ	4	10	45	26.3	14.9

ตอนที่ 3 การติดอินเตอร์เน็ต

การวิเคราะห์การติดอินเตอร์เน็ตทำโดย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มคือ ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต และผู้ติดอินเตอร์เน็ต โดยใช้คะแนนในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบประเมินการติดอินเตอร์เน็ต เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มใช้เกณฑ์ที่พัฒนาโดย Choi (2001) ทำโดย

1. คำนวณคะแนนการติดอินเตอร์เน็ตซึ่ง = คะแนนรวมของแต่ละคน x 2

2. นำผลคะแนนมาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

20 - 49 คะแนน หมายถึง ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต

50 - 79 คะแนน หมายถึง ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต

80 – 100 คะแนน หมายถึง ผู้ติดอินเตอร์เน็ต

3.1 ผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (77%) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมี 22% กลุ่มตัวอย่างเพียง 1% หรือ 3 คนที่มีระดับคะแนนอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติด เสี่ยงต่อการติด และติดอินเตอร์เน็ต (n=386)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ติดอินเตอร์เน็ต	296	72
เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต	87	22
ติดอินเตอร์เน็ต	3	1
รวม	386	100

3.2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งหมด 292 คน เป็นหญิง 60.1 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 39.9 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 15-18 ปี กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 87 คน เป็นหญิง 49.4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 50.6 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 14-18 ปี กลุ่มติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 3 คน เป็นชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 15-17 ปี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทั่วไป (n=386)

ลักษณะทั่วไป	ไม่ติด		เสี่ยงติด		ติด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เพศ						
หญิง	178	60.1	43	49.4	-	-
ชาย	118	39.9	44	50.6	3	100
อายุ						
14 ปี	-	-	1	1.1	-	-
15 ปี	81	27.4	21	24.1	2	66.7
16 ปี	91	30.7	37	42.5	-	-
17 ปี	103	34.8	21	24.1	1	33.3
18 ปี	21	7.1	7	8.0	-	-
รวม (คน)	296	100	87	100	3	100

3.3 ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ ของผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 72 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 85.1 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 100 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ (n=386)

ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์	ไม่ติด		เสี่ยงติด		ติด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน	213	72.0	74	85.1	3	100
ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน	83	28.0	13	14.9	-	-
รวม (คน)	296	100	87	100	3	100

3.4 สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด

สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต และกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุดคือ ที่บ้าน รองลงมาคือที่ร้านอินเตอร์เน็ต (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด

สถานที่	ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต		ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต		ผู้ติดอินเตอร์เน็ต	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
บ้าน	176	59.5	66	75.9	2	66.7
ร้านอินเตอร์เน็ต	75	25.3	13	14.9	1	33.3
โรงเรียน	43	14.5	8	9.1	-	-
อื่น ๆ (บ้านเพื่อน บ้านญาติ)	2	2.7	-	-	-	-
รวม	296	100	87	100	3	100

ตอนที่ 4 ความแตกต่างระหว่างผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยง และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีเพียง 3 คน จึงไม่สามารถนำมาคำนวณหาค่าความแตกต่างทางสถิติได้ การใช้สถิติ t-test และ chi-square ในการศึกษาความแตกต่างจึงทำกับสองกลุ่มคือ ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต และผู้เสี่ยงต่อการติดเท่านั้น ส่วนคะแนนของกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตที่ไม่ได้นำไปหาค่าทางสถิติจะถูกนำเสนอในตารางด้วยเพื่อประกอบการตีความผลการวิจัย

4.1 ความแตกต่างด้านความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้านน้อยกว่ากลุ่มเสี่ยงต่อการติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า chi-square = 6.1 โดยกลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 72

เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 85.1 เปอร์เซ็นต์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 100 เปอร์เซ็นต์ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ (n ที่ใช้ทดสอบ chi-square =383 คน เป็นผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต 296 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 87 คน)

ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์	ไม่ติด		เสี่ยงติด		chi-square	ติด	
	จำนวน	%	จำนวน	%		จำนวน	%
มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน	213	72.0	74	85.1	6.1**	3	100
ไม่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน	83	28.0	13	14.9		-	-
รวม (คน)	296	100	87	100	-	3	100

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.01

4.2 ความแตกต่างด้านเวลาที่ใช้เล่นอินเตอร์เน็ตในวันธรรมดา และวันหยุด ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด มากกว่ากลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 11)

ในวันธรรมดากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 88.7 นาที (SD.=65.2 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 165 นาที (SD.=127.1 นาที)

กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตในวันธรรมดาเฉลี่ยวันละ 136.4 นาที (SD.= 81 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 280.5 นาที (SD.=215.1 นาที)

กลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตในวันธรรมดาเฉลี่ยวันละ 160 นาที (SD.= 45.8 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 290 นาที (SD.= 45.8 นาที) (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ความแตกต่างของเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง (n ที่ใช้ทดสอบ t-test =383 คน เป็นผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต 296 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 87 คน)

เวลาที่ใช้อินเตอร์ต่อวัน	ไม่ติด		เสี่ยงติด		t	ติด	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		ค่าเฉลี่ย	SD.
วันธรรมดา (นาที)	88.7	65.2	136.4	81.0	-5.7**	160.0	45.8
วันหยุด (นาที)	165.9	127.1	280.5	215.1	-6.2**	290.0	45.8

หมายเหตุ * หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.01

4.3 ความแตกต่างด้านเวลาที่ใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนมากกว่ากลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ไม่ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนเฉลี่ยวันละ 62 นาที กลุ่มเสี่ยงใช้เวลา 50.1 นาที ขณะที่กลุ่มติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาเฉลี่ยในเรื่องนี้เพียงวันละ 16.7 นาที (ตารางที่ 12)

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เช่น การเล่นเกม น้อยกว่ากลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเสี่ยงใช้เวลาเล่นเกมประมาณวันละ 90 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 30.8 นาที กลุ่มติดวันละ 80 นาที (ตารางที่ 12)

กลุ่มเสี่ยงใช้เวลาสื่อสารในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน เช่น ใช้อีเมล์ และแช็ต รวมเวลาประมาณวันละ 201.3 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 86.4 นาที กลุ่มติดวันละ 76.7 นาที (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ความแตกต่างของเวลาที่ใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตแต่ละชนิดของกลุ่มตัวอย่าง (n ที่ใช้ทดสอบ t-test =383 คน เป็นผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต 296 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 87 คน)

บริการอินเตอร์ที่ใช้	ไม่ติด		เสี่ยงติด		t	ติด	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		ค่าเฉลี่ย	SD.
1. หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน	62.1	48.2	50.5	42.7	2.0*	16.7	11.5
2. หาข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	58.0	64.3	74.9	100.3	-1.9	36.7	20.8

ตารางที่ 12 (ต่อ)

บริการอินเตอร์ที่ใช้	ไม่ติด		เสี่ยงติด		t	ติด	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		ค่าเฉลี่ย	SD.
4. รับส่งอีเมล์เกี่ยวกับการเรียน	8.7	21.3	12.2	25.0	-1.3	20.0	34.6
5. รับส่งอีเมล์ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	18.5	29.9	33.4	51.1	-3.4**	16.7	15.3
6. แช็ต (chat) กับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต	33.9	68.5	86.4	125.4	-5.1**	30.0	30.0
7. แช็ต (chat) กับเพื่อน (ที่โรงเรียน หรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต)	34.0	62.5	81.5	114.3	-5.0**	30.0	30.0
8. ตั้งกระทู้ และแสดงความคิดเห็น ตามกระดานข่าว	14.1	39.4	25.4	65.9	-2.0*	10.0	17.3
9. ดาวน์โหลดข้อมูล (เช่น ภาพ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนัง เพลง เป็นต้น)	43.4	83.7	52.5	86.4	-0.9	50.0	17.3
10. อัพโหลดข้อมูล (เช่น นำข้อมูล หรือภาพใส่ในเว็บ หรือปรับปรุงข้อมูลในเว็บที่ดูแลอยู่)	12.5	41.9	25.6	73.9	-2.1*	16.7	15.3
11. ซื้อสินค้าและบริการ	0.1	2.6	0.7	4.0	-1.5	0	0

หมายเหตุ * หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.01

4.4 ความแตกต่างด้านความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคะแนนความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ตสูงกว่าความคิดเห็นของกลุ่มที่ไม่ติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่องที่อยู่ในข้อคำถาม ส่วนกลุ่มติดอินเตอร์เน็ตก็มีคะแนนในเรื่องนี้สูงกว่าทั้งสองกลุ่มข้างต้นในทุกข้อคำถาม (ตารางที่ 13)

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง ไม่เคยเลย – ไม่บ่อย คือ กลุ่มตัวอย่าง ไม่เคยปิดบังผู้ปกครองหรือเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต ไม่เคยยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่เคยรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต ส่วนในหัวข้ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนในระดับไม่บ่อย เช่น ไม่บ่อยที่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ตจะคิดถึงการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่บ่อยที่รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เป็นต้น (ตารางที่ 13)

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง ไม่บ่อย – บางครั้ง คือ ไม่บ่อยที่ ปิดบังผู้ปกครองและเพื่อเกี่ยวกับเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต ไม่บ่อยนักที่กลุ่มตัวอย่างยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่บ่อยนักที่กลุ่มตัวอย่างรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต ส่วนในหัวข้ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนในระดับบางครั้ง เช่น บางครั้งกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้ และบางครั้งรู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เป็นต้น (ตารางที่ 13)

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง บางครั้ง – บ่อยที่สุด คือ บ่อยที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างคิดถึงอินเตอร์เน็ตเวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต รู้สึกอยากใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากขึ้นถึงจะพอใจ พยายามควบคุมและลดเวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตแต่ไม่สำเร็จ รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เล่นอินเตอร์เน็ตเพื่อหนีปัญหาและความรู้สึกไม่ดี และใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้ (ตารางที่ 13)

บ่อยครั้งที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เมื่อไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต และปิดบังผู้ปกครองและเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต

บางครั้งที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และรู้สึกว่าการเล่นอินเตอร์เน็ตของตนมีผลเสียต่อการเรียน (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ต (n ที่ใช้ทดสอบ t-test =383 คน เป็นผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต 296 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 87 คน)

ความคิดเห็น	ไม่ติด		เสี่ยงติด		t	ติด	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ค่าเฉลี่ย	SD.		ค่าเฉลี่ย	SD.
1. เวลาที่ฉันไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ตฉันจะคิดถึงการเล่นอินเตอร์เน็ต	2.2	0.8	3.3	0.9	-10.2**	5.0	0.0
2. ฉันรู้สึกว่าฉันอยากใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากขึ้นถึงจะพอใจ	2.1	0.8	3.2	0.7	-11.4**	4.7	0.6
3. ฉันเคยพยายามควบคุมและลดเวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตแต่ก็ไม่สำเร็จ	1.9	1.0	3.3	0.8	-12.0**	5.0	0.0
4. ฉันรู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต	1.6	0.7	3.1	0.9	-16.3**	4.7	0.6
5. ฉันเล่นอินเตอร์เน็ตเพื่อหนีปัญหา หรือหนีความรู้สึกไม่ดี เช่น หดหู่ หรือวิตกกังวล	1.7	0.9	3.0	1.0	-11.2**	4.7	0.6
6. ฉันปิดบังผู้ปกครองหรือเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ฉันทำบนอินเตอร์เน็ต	1.4	0.7	2.5	0.9	-12.7**	3.7	1.2
7. ฉันยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต	1.1	0.4	1.9	0.9	-11.2**	3.3	0.6
8. ฉันรู้สึกว่าการเล่นอินเตอร์เน็ตของฉันมีผลเสียต่อการเรียน	1.9	1.1	3.0	1.0	-7.9**	3.3	1.2
9. ฉันรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต	1.2	0.5	2.5	0.9	-17.0**	3.7	1.5
10. ฉันใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้	2.1	1.0	3.3	0.9	-10.3**	4.7	0.6

หมายเหตุ

คะแนนเฉลี่ย 1.0-1.5 หมายถึง ไม่เคยเลย 1.51-2.5 หมายถึง ไม่บ่อย 2.51-3.5 หมายถึง บางครั้ง 3.51-4.5 หมายถึง บ่อย 4.51-5.0 หมายถึง บ่อยที่สุด

* หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05

** หมายถึง ระดับนัยสำคัญน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.01

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถาม โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มละ 10 คน ส่วนกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีผู้ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติม 2 คน จากผู้ติดทั้งหมด 3 คน จึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มนี้เพียง 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 22 คน

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งหมด 10 คน เป็นหญิง 5 คน ชาย 5 คน มีอายุ 15 ปี 4 คน 16 ปี 3 คน และ 17 ปี 3 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 10 คน เป็นหญิง 7 คน เป็นชาย 3 คน มีอายุ 15 ปี 2 คน 16 ปี 3 คน 17 ปี 2 คน 18 ปี 3 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตมี 2 คน เป็นชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 15 ปี และ17 ปี อย่างละ 1 คน (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามลักษณะทั่วไป (n=22)

ลักษณะทั่วไป	ไม่ติด		เสี่ยงติด		ติด	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เพศ						
หญิง	5	50	7	70	-	-
ชาย	5	50	3	30	2	100
อายุ						
14 ปี	-	-	-	-	-	-
15 ปี	4	40	2	20	1	50
16 ปี	3	30	3	30	-	-
17 ปี	3	30	2	20	1	50
18 ปี	-	-	3	30	-	-
รวม (คน)	10	100	10	100	2	100

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการติด เสี่ยงต่อการติด และไม่ติดอินเตอร์เน็ต

2.1 **ปัจจัยทางสังคม**

ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ตแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับครอบครัว

2.1.1 **ความสัมพันธ์กับเพื่อน**

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งสองคนกล่าวว่าบ่อยครั้งเขารู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน ไม่ได้รับความสนใจจากเพื่อน จึงแสวงหาเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตเพื่อชดเชยทำให้ทั้งสองคนสนิทกับเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตมากกว่าเพื่อนที่โรงเรียน เนื่องจากเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เมื่อคุยกันบ่อย ๆ ก็เกิดเป็นความเคยชิน และติดในที่สุด (ตารางที่ 15)

ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนที่โรงเรียนมีเพียง 2 ใน 10 คน ที่รู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน ขณะที่กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีถึง 7 ใน 10 คน ที่บางครั้งก็รู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน แต่โดยทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มรู้สึกว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเมื่อมีปัญหามักปรึกษาพูดคุยกับเพื่อน ทั้งสองกลุ่มชอบใช้เวลากับเพื่อนและส่วนใหญ่สนิทกับเพื่อนที่โรงเรียนมากกว่าเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามความสัมพันธ์กับเพื่อน (n=22)

ความสัมพันธ์กับเพื่อน	ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้ติดอินเตอร์เน็ต (2 คน)	
	คน	%	คน	%	คน	%
รู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน	2	20	7	70	2	100
เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อนที่โรงเรียน	6	60	9	90	2	100
สนิทกับเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตมากกว่าเพื่อนที่โรงเรียน	1	10	0	0	2	100

2.1.2 ความสัมพันธ์กับครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตหนึ่งในสองคนกล่าวว่าเขามักรู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ เมื่อมีปัญหาเขาจึงไม่ปรึกษาคนในครอบครัวแต่จะปรึกษาเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ต เพราะรู้สึกว่าเพื่อนเข้าใจและยอมรับเขามากกว่าคนในครอบครัว ความรู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัวนี้ทำให้เขามักปฏิเสธที่จะใช้เวลากับคนในครอบครัวและเลือกที่จะเล่นอินเตอร์เน็ตคนเดียวมากกว่า

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตอีกคนกล่าวว่า เขาไม่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เมื่อมีปัญหาจึงปรึกษาคนในครอบครัวเพราะรู้ว่าหวังดีกับเขา แม้เขาจะชอบทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวและได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวอยู่เสมอ ๆ แต่หากให้เลือกเขาเลือกที่จะเล่นอินเตอร์เน็ตอยู่คนเดียวมากกว่า

โดยส่วนใหญ่ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว 3 ใน 10 ของคนกลุ่มนี้รู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัว ขณะที่กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีเพียง 1 ใน 10 คน ที่รู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัว โดยทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มรู้สึกว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวเมื่อมีปัญหามักปรึกษาพูดคุยกับคนในครอบครัว ทั้งสองกลุ่มมักทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว และหากให้เลือกคนส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มเลือกที่จะใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เช่น พักผ่อนอยู่บ้านด้วยกัน ออกไปกินอาหาร หรือไปช็อปปิ้งด้วยกัน มากกว่าใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตอยู่คนเดียว (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามความสัมพันธ์กับครอบครัว (n=22)

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้ติดอินเตอร์เน็ต (2 คน)	
	คน	%	คน	%	คน	%
รู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัว	3	30	1	10	1	50
เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาคนในครอบครัว	8	80	8	80	1	50
มักทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว	7	70	8	80	1	50
ชอบเล่นอินเตอร์เน็ตคนเดียวมากกว่าใช้เวลากับคนในครอบครัว	5	50	4	40	2	100

2.2 การพึ่งพาอินเตอร์เน็ต

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามกลุ่มมีจำนวนผู้พึ่งพาอินเตอร์เน็ตอย่างมากในการหาข้อมูลในเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกันคือ คือระหว่าง 50-60 เปอร์เซ็นต์ คนทั้งสามกลุ่มให้ความเห็นใกล้เคียงกันว่าอินเตอร์เน็ตมีประโยชน์มากในการหาข้อมูลทั้งเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนและไม่เกี่ยวกับการเรียน ผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ตส่วนใหญ่กล่าวคล้าย ๆ กันว่า แม้ตนจะพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการหาข้อมูล แต่เมื่อต้องหยุดใช้อินเตอร์เน็ตขณะกำลังค้นหาข้อมูลอยู่เพื่อไปทำกิจกรรมอื่น ก็สามารถหยุดใช้อินเตอร์เน็ตได้โดยไม่ยากและไม่รู้สึกหงุดหงิด ตรงข้ามกับเมื่อกำลังเล่นเกมหรือแช็ตจะรู้สึกหงุดหงิดมากหากใครขอให้หยุดเล่นเพื่อไปทำกิจกรรมอย่างอื่น

ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีเปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการติดต่อสื่อสารสูงกว่ากลุ่มผู้ไม่ติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต ผู้เสี่ยงที่ให้สัมภาษณ์ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ กล่าวว่าตนพึ่งพาอินเตอร์เพื่อติดต่อสารมาก ส่วนใหญ่จะใช้แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียน และเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต เพราะเป็นช่องทางที่สะดวกในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และคลายเหงา

กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตหนึ่งคนที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการติดต่อสื่อสาร กล่าวว่าอินเตอร์เน็ตช่วยคลายเหงาเขาได้มาก เมื่อเหงาหรือมีปัญหาเขาจะแช็ตกับเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งช่วยให้เขาเบี่ยงเบนความสนใจจากความเหงาและปัญหาได้มาก

ผู้ติดอินเตอร์เน็ตถึง 100 เปอร์เซ็นต์ที่ให้สัมภาษณ์พึ่งพาอินเตอร์เน็ตอย่างมากเพื่อหาเพื่อนใหม่และเพื่อความบันเทิง ทั้งสองคนกล่าวว่า อินเตอร์เน็ตช่วยให้เขาได้พบคนที่มีความสนใจเหมือนกันได้ง่าย และเมื่อพบแล้วก็สานสัมพันธ์กันได้ง่ายเพราะไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงก็ได้ ผู้ติดคนหนึ่งกล่าวว่าอยู่ในโลกของอินเตอร์เน็ตเขารู้สึกว่าการทำความรู้จักกับคนใหม่ ๆ ง่ายกว่าในโลกของความเป็นจริงซึ่งเขาไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับใครโดยเฉพาะคนใหม่ ๆ นอกจากนี้ผู้ติดทั้งสองคนยังกล่าวคล้าย ๆ กันว่า ที่เขาพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องของความบันเทิง เช่น เล่นเกม ดูหนัง ฟังเพลง เพราะอินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหาความสุขที่ง่าย สะดวก และรวดเร็วที่สุดสำหรับเขา เมื่อได้แช็ตหรือเล่นเกมออนไลน์เมื่อไหร่ทั้งสองคนกล่าวว่าหยุดได้ยาก เล่นทั้งสองอย่างนี้แล้วติดไม่อยากหยุด ใครมาเรียกให้ทำอะไรจะหงุดหงิด บางครั้งถึงขนาดไม่รับโทรศัพท์หรือไม่กินข้าวก็มี

กลุ่มผู้ไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต เพียงส่วนน้อย (2-3 คน จากกลุ่มละ 10 คน) ที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการหาเพื่อนใหม่และเพื่อความบันเทิง ผู้ไม่ติด และผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต อย่างละ 2 คน ที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องการหาเพื่อนใหม่ กล่าวว่าแม้ตนจะหา

เพื่อนใหม่จากอินเตอร์เน็ตได้มากแต่ก็ไม่เคยสนิทเท่ากับเพื่อนที่โรงเรียน ส่วนการพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องความบันเทิงทั้งผู้ไม่ติด 3 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 3 คน กล่าวคล้าย ๆ กันว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการเล่นเกมออนไลน์ แต่ตนก็มีช่องทางอื่นในการพักผ่อนด้วย เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือการ์ตูน ทำให้ไม่รู้สึกไม่ดีเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามการพึ่งพาอินเตอร์เน็ต (n=22)

ประเด็นพึ่งพาอินเตอร์เน็ตระดับมาก	ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้ติดอินเตอร์เน็ต (2 คน)	
	คน	%	คน	%	คน	%
หาข้อมูล	6	60	6	60	1	50
ติดต่อสื่อสาร	4	40	7	70	1	50
หาเพื่อนใหม่	2	20	2	20	2	100
เพื่อความบันเทิง	3	30	3	30	2	100

2.3 **ลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต**

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ในกลุ่มผู้ไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต จำนวนเท่ากันคิดว่าอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ดึงดูดให้ใช้มากเพราะสามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้ตั้งแต่สองคนขึ้นไปในเวลาเดียวกันเหมือนการพูดคุยต่อหน้าแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกันแค่ไหนก็ตาม อินเตอร์เน็ตมีทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายชนิดในเวลาเดียวกัน ทำให้ตื่นเต้นน่าสนใจ นอกจากนี้อินเตอร์เน็ตยังเป็นแหล่งความบันเทิงที่หลากหลาย ราคาถูก ใช้ง่าย ไม่ต้องออกไปไหนอยู่ในบ้านก็หาความสุขได้หลากหลายจากอินเตอร์เน็ต ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองคนในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตก็มีความเห็นคล้ายกับสองกลุ่มที่กล่าวไปแล้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตทั้งสองคนกล่าวว่าการที่เขามีอิสระในการสื่อสารได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงเป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ทำให้เข้าใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตมาก ส่วนกลุ่มผู้ไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตจำนวน 5 ใน 10 คน ของผู้ไม่ติด และ 6 ใน 10

คนของผู้เสี่ยงต่อการติด คิดว่าเรื่องนี้เป็นลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ตที่ดึงดูดใจเขาให้ใช้สื่อชนิดนี้ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์จำแนกตามลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ต (n=22)

ลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ต	ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต (10 คน)		ผู้ติดอินเตอร์เน็ต (2 คน)	
	คน	%	คน	%	คน	%
สื่อสารโต้ตอบกันได้สองคนหรือมากกว่า	6	60	6	60	2	100
กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายชนิดในเวลาเดียวกัน	6	60	6	60	2	100
เป็นแหล่งความบันเทิงที่หาง่าย หลากหลาย สะดวก ถูก	8	80	8	80	2	100
ไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง	5	50	6	70	2	100

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
(SUMMARY DISCUSSION AND RECOMMENDATION)

การวิจัยเรื่องการเสพติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. การติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ว่ามีหรือไม่ ถ้ามี ปัญหามีความรุนแรงเพียงใด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเตอร์เน็ตอย่างเหมาะสม และการติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเชิงปริมาณเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2548 จำนวน 386 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มแรกที่ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติมรวม 22 คน แบ่งเป็นผู้ติดอินเตอร์เน็ต 2 คน ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตกลุ่มละ 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย t-test และ Chi-Square ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำโดยการจัดหมวดหมู่ของสาเหตุของการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ต จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้งสองขั้นตอนมาอภิปรายผลร่วมกันและสรุปเป็นภาพรวมของการศึกษาครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary of Results)

ผลการวิจัยสรุปเป็น 2 ตอน คือ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ และผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มี 386 คน เป็นหญิง 57 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 43 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 14-18 ปี และมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 16 ปี (S.D.= 0.93)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 **ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์และสถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ต**

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 386 คน พบว่า 75 เปอร์เซ็นต์มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้อินเตอร์เน็ตที่โรงเรียน (305 คน) รองลงมาคือที่บ้าน (291 คน) ที่ร้านอินเตอร์เน็ต (239 คน) และที่อื่น ๆ เช่น บ้านเพื่อนและบ้านญาติ (11 คน) แต่สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุดคือ ที่บ้าน (63%) รองลงมาคือที่ร้านอินเตอร์เน็ต (23%) และที่โรงเรียน (13%)

2.2 **ระยะเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต**

ในวันธรรมดากลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 100 นาที (SD.=72 นาที) ส่วนในวันหยุดกลุ่มตัวอย่างใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 193 นาที (SD.=158 นาที)

2.3 **บริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้**

บริการอินเตอร์เน็ตที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกเป็นบริการเกี่ยวกับการหาข้อมูล โดยบริการที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 343 คน) รองลงมาคือหาข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 296 คน) และดาวโหลดข้อมูล (จำนวนผู้ใช้ = 204 คน) ส่วนบริการที่มีจำนวนผู้ใช้บริการมากในระดับรอง ๆ ลงมาคือ รับส่งอีเมล์ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน (จำนวนผู้ใช้ = 203 คน) เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 159 คน) แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียนหรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 157 คน) และ แช็ตกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (จำนวนผู้ใช้ = 154 คน) ตามลำดับ

หากพิจารณาเฉพาะค่าเฉลี่ยของเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตแต่ละชนิดในหนึ่งวัน พบว่า บริการที่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลามาก 3 อันดับแรกเป็นบริการเกี่ยวกับการสื่อสารและความบันเทิง โดยอันดับแรกคือ แช็ตกับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 720 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 114.5 นาที/ SD.= 105.7/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 154 คน) รองลงมาคือ แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียนหรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 720 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ทั้งหมด = 109.8 นาที/ SD.= 91.5/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 157 คน) และ เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 1,230 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 108.1 นาที/ SD.= 59.0/ จำนวนผู้ใช้ทั้งหมด = 159 คน) ตามลำดับ

ส่วนบริการอินเตอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างแทบไม่ได้ใช้คือการซื้อสินค้าและบริการทางอินเตอร์เน็ต (เวลาใช้สูงสุด 45 นาที/ ค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ = 26.3 นาที/ SD.=14.9/ จำนวนผู้ใช้ = 4 คน)

ตอนที่ 3 การติดอินเตอร์เน็ต

การวิเคราะห์การติดอินเตอร์เน็ตทำโดย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มคือ ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต และผู้ติดอินเตอร์เน็ต โดยใช้คะแนนในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบประเมินการติดอินเตอร์เน็ต เกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มใช้เกณฑ์ที่พัฒนาโดย Choi (2001) ทำโดย

1. คำนวณคะแนนการติดอินเตอร์เน็ตซึ่ง = คะแนนรวมของแต่ละคน x 2

2. นำผลคะแนนมาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

20 - 49 คะแนน หมายถึง ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต

50 - 79 คะแนน หมายถึง ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต

80 – 100 คะแนน หมายถึง ผู้ติดอินเตอร์เน็ต

3.1 จำนวนผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต (77%) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมี 22% กลุ่มตัวอย่างเพียง 1% หรือ 3 คนที่มีระดับคะแนนอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต

3.2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งหมด 292 คน เป็นหญิง 60.1 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 39.9 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 15-18 ปี กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 87 คน เป็นหญิง 49.4 เปอร์เซ็นต์ เป็นชาย 50.6 เปอร์เซ็นต์ มีอายุระหว่าง 14-18 ปี กลุ่มติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 3 คน เป็นชายทั้งหมด มีอายุ 15 และ17 ปี อย่างละหนึ่งคน

3.3 ความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ ของผู้ไม่ดิด ผู้เสี่ยงต่อการดิด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 72 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 85.1 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 100 เปอร์เซ็นต์

3.4 สถานที่ที่ใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด

สถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต และกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุดคือ ที่บ้าน รองลงมาคือที่ร้านอินเตอร์เน็ต

ตอนที่ 4 ความแตกต่างระหว่างผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยง และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีเพียง 3 คน จึงไม่สามารถนำมาคำนวณหาค่าความแตกต่างทางสถิติได้ การใช้สถิติ t-test และ Chi-Square ในการศึกษาความแตกต่างจึงทำกับสองกลุ่มคือ ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต และผู้เสี่ยงต่อการติดเท่านั้น ส่วนคะแนนของกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตที่ไม่ได้นำไปหาค่าทางสถิติจะถูกนำเสนอในสรุปผลการวิจัยด้วยเพื่อประกอบการตีความผลการวิจัย

4.1 ความแตกต่างด้านความเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์ ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้านน้อยกว่ากลุ่มเสี่ยงต่อการติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 72 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 85.1 เปอร์เซ็นต์ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตมีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน 100 เปอร์เซ็นต์

4.2 ความแตกต่างด้านเวลาที่ใช้เล่นอินเตอร์เน็ตในวันธรรมดา และวันหยุด ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตทั้งในวันธรรมดา และวันหยุด มากกว่ากลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในวันธรรมดากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 88.7 นาที (SD.=65.2 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 165 นาที (SD.=127.1 นาที)

กลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตในวันธรรมดาเฉลี่ยวันละ 136.4 นาที (SD.= 81 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 280.5 นาที (SD.=215.1 นาที)

กลุ่มตัวอย่างที่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตในวันธรรมดาเฉลี่ยวันละ 160 นาที (SD.= 45.8 นาที) ในวันหยุดใช้อินเตอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 290 นาที (SD.= 45.8 นาที)

4.3 ความแตกต่างด้านเวลาที่ใช้กับบริการอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อการหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนมากกว่ากลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่ไม่ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนเฉลี่ยวันละ 62 นาที กลุ่มเสี่ยงใช้เวลา 50.1 นาที ขณะที่กลุ่มติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาเฉลี่ยในเรื่องนี้วันละ 16.7 นาที

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เช่น การเล่นเกม น้อยกว่ากลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มเสี่ยงใช้เวลาเล่นเกมประมาณวันละ 90 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 30.8 นาที กลุ่มติดวันละ 80 นาที

กลุ่มเสี่ยงใช้เวลาสื่อสารในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน เช่น ใช้อีเมล์ และแช็ต รวมเวลาประมาณวันละ 201.3 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 86.4 นาที กลุ่มติดวันละ 76.7 นาที

4.4 ความแตกต่างด้านความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคะแนนความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ตสูงกว่าความคิดเห็นของกลุ่มที่ไม่ติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกเรื่องที่อยู่ในข้อคำถาม ส่วนกลุ่มติดอินเตอร์เน็ตนั้นก็มีคะแนนความคิดเห็นในเรื่องนี้สูงกว่าทั้งสองกลุ่มข้างต้นในทุกข้อคำถาม

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง ไม่เคยเลย – ไม่บ่อย คือ กลุ่มตัวอย่าง ไม่เคยปิดบังผู้ปกครองหรือเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต ไม่เคยยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่เคยรู้สึกหงุดหงิดโมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต ส่วนในหัวข้ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนในระดับ

ไม่บ่อย เช่น ไม่บ่อยที่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ตจะคิดถึงการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่บ่อยที่รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เป็นต้น

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง ไม่บ่อย – บางครั้ง คือ ไม่บ่อยที่ ปิดบังผู้ปกครองและเพื่อเกี่ยวกับเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต ไม่บ่อยนักที่กลุ่มตัวอย่างยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และไม่บ่อยนักที่กลุ่มตัวอย่างรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต ส่วนในหัวข้ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนในระดับบางครั้ง เช่น บางครั้งกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้ และบางครั้งรู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เป็นต้น

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มติดอินเตอร์เน็ตอยู่ในช่วง บางครั้ง – บ่อยที่สุด คือ บ่อยที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างคิดถึงอินเตอร์เน็ตเวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต รู้สึกอยากใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากขึ้นถึงจะพอใจ พยายามควบคุมและลดเวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตแต่ไม่สำเร็จ รู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต เล่นอินเตอร์เน็ตเพื่อหนีปัญหาและความรู้สึกไม่ดี และใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้

บ่อยครั้งที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่เมื่อไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต และปิดบังผู้ปกครองและเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ตนทำบนอินเตอร์เน็ต

บางครั้งที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต และรู้สึกว่าการเล่นอินเตอร์เน็ตของตนมีผลเสียต่อการเรียน

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อมูลในส่วนนี้ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถาม โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต กลุ่มละ 10 คน ส่วนกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีผู้ยินดีให้ข้อมูลเพิ่มเติม 2 คน จากผู้ติดทั้งหมด 3 คน จึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มนี้เพียง 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 22 คน

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งหมด 10 คน เป็นหญิง 5 คน ชาย 5 คน มีอายุ 15 ปี 4 คน 16 ปี 3 คน และ 17 ปี 3 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีทั้งหมด 10 คน เป็นหญิง 7 คน เป็นชาย 3 คน มีอายุ 15 ปี 2 คน 16 ปี 3 คน 17 ปี 2 คน 18 ปี 3 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตมี 2 คน เป็นชายทั้งหมด มีอายุระหว่าง 15 ปี และ17 ปี อย่างละ 1 คน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการติด เสี่ยงต่อการติด และไม่ติดอินเตอร์เน็ต

2.1 ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ตแบ่งเป็น 2 ด้านคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับครอบครัว

2.1.1 ความสัมพันธ์กับเพื่อน

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตทั้งสองคนกล่าวว่าบ่อยครั้งเขารู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน ไม่ได้รับความสนใจจากเพื่อน จึงแสวงหาเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตเพื่อชดเชยทำให้ทั้งสองคนสนิทกับเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตมากกว่าเพื่อนที่โรงเรียน เนื่องจากเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง เมื่อคุยกันบ่อย ๆ ก็เกิดเป็นความเคยชิน และติดในที่สุด

ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนที่โรงเรียนมีเพียง 2 ใน 10 คน ที่รู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน ขณะที่กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีถึง 7 ใน 10 คน ที่รู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน แต่โดยทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มรู้สึกว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเมื่อมีปัญหามักปรึกษาพูดคุยกับเพื่อน ทั้งสองกลุ่มชอบใช้เวลากับเพื่อนและส่วนใหญ่สนิทกับเพื่อนที่โรงเรียนมากกว่าเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต

2.1.2 **ความสัมพันธ์กับครอบครัว**

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตหนึ่งในสองคนกล่าวว่าเขามักรู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัวอยู่บ่อย ๆ เมื่อมีปัญหาเขาจึงไม่ปรึกษาคนในครอบครัวแต่จะปรึกษาเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ต เพราะรู้สึกว่าเพื่อนเข้าใจและยอมรับเขามากกว่าคนในครอบครัว ความรู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัวนี้ทำให้เขามักปฏิเสธที่จะใช้เวลากับคนในครอบครัวและเลือกที่จะเล่นอินเตอร์เน็ตคนเดียวมากกว่า

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ติดอินเตอร์เน็ตอีกคนกล่าวว่า เขาไม่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เมื่อมีปัญหาจึงปรึกษาคนในครอบครัวเพราะรู้ว่าหวังดีกับเขา แม้เขาจะชอบทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวและได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวอยู่เสมอ ๆ แต่หากให้เลือกเขาเลือกที่จะเล่นอินเตอร์เน็ตอยู่คนเดียวมากกว่า

โดยส่วนใหญ่ผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว 3 ใน 10 ของคนกลุ่มนี้รู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัว ขณะที่กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีเพียง 1 ใน 10 คน ที่รู้สึกแปลกแยกกับคนในครอบครัว โดยทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มรู้สึกว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัวเมื่อมีปัญหามักปรึกษาพูดคุยกับคนในครอบครัว ทั้งสองกลุ่มมักทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว และหากให้เลือกคนส่วนใหญ่ของทั้งสองกลุ่มเลือกที่จะใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เช่น พักผ่อนอยู่บ้านด้วยกัน ออกไปกินอาหาร หรือไปช็อปปิ้งด้วยกัน มากกว่าใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตอยู่คนเดียว

2.2 **การพึ่งพาอินเตอร์เน็ต**

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสามกลุ่มมีจำนวนผู้พึ่งพาอินเตอร์เน็ตอย่างมากในการหาข้อมูลในเปอร์เซ็นต์ที่ใกล้เคียงกันคือ คือระหว่าง 50-60 เปอร์เซ็นต์ คนทั้งสามกลุ่มให้ความเห็นใกล้เคียงกันว่าอินเตอร์เน็ตมีประโยชน์มากในการหาข้อมูลทั้งเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนและไม่เกี่ยวกับการเรียน ผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยงต่อการติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ตส่วนใหญ่กล่าวคล้าย ๆ กันว่า แม้ตนจะพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการหาข้อมูล แต่เมื่อต้องทำกิจกรรมอื่น ก็สามารถหยุดใช้อินเตอร์เน็ตได้โดยยากและไม่รู้สึกหงุดหงิด

ผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีเปอร์เซ็นต์ของจำนวนผู้พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการติดต่อสื่อสารสูงกว่ากลุ่มผู้ไม่ติด และผู้ติดอินเตอร์เน็ต ผู้เสี่ยงที่ให้สัมภาษณ์ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ กล่าวว่าตนพึ่งพาอินเตอร์เพื่อติดต่อสารมาก ส่วนใหญ่จะใช้แช็ตกับเพื่อนที่โรงเรียน และเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต เพราะเป็นช่องทางที่สะดวกในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตหนึ่งคนที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการติดต่อสื่อสาร กล่าวว่าอินเตอร์เน็ตช่วยคลายเหงาเขาได้มาก เมื่อเหงาหรือมีปัญหาเขาจะแช็ตกับเพื่อนโดยเฉพาะเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ต ซึ่งช่วยให้เขาเบี่ยงเบนความสนใจจากความเหงาและปัญหาได้มาก

ผู้ติดอินเตอร์เน็ตถึง 100 เปอร์เซ็นต์ที่ให้สัมภาษณ์พึ่งพาอินเตอร์เน็ตอย่างมากเพื่อหาเพื่อนใหม่และเพื่อความบันเทิง ทั้งสองคนกล่าวว่า อินเตอร์เน็ตช่วยให้เขาได้พบคนที่มีความสนใจเหมือนกันได้ง่าย และเมื่อพบแล้วก็สานสัมพันธ์กันได้ง่ายเพราะไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงก็ได้ ผู้ติดคนหนึ่งกล่าวว่าอยู่ในโลกของอินเตอร์เน็ตเขารู้สึกว่าการทำความรู้จักกับคนใหม่ ๆ ง่ายกว่าในโลกของความเป็นจริงซึ่งเขาไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับใครโดยเฉพาะคนใหม่ ๆ นอกจากนี้ผู้ติดทั้งสองคนยังกล่าวคล้าย ๆ กันว่า ที่เขาพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องของความบันเทิง เช่น เล่นเกม ดูหนัง ฟังเพลง เพราะมันเป็นช่องทางหาความสุขที่ง่าย สะดวก และรวดเร็วที่สุดสำหรับเขา เมื่อได้แช็ตหรือเล่นเกมออนไลน์เมื่อไหร่ทั้งสองคนกล่าวว่าหยุดได้ยาก เล่นทั้งสองอย่างนี้แล้วติดไม่อยากหยุด ใครมาเรียกให้ทำอะไรจะหงุดหงิด บางครั้งถึงขนาดไม่รับโทรศัพท์หรือไม่กินข้าวก็มี

กลุ่มผู้ไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต เพียงส่วนน้อย (2-3 คน จากกลุ่มละ 10 คน) ที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในการหาเพื่อนใหม่และเพื่อความบันเทิง ผู้ไม่ติด และผู้เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต อย่างละ 2 คน ที่พึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องการหาเพื่อนใหม่ กล่าวว่าแม้ตนจะหาเพื่อนใหม่จากอินเตอร์เน็ตได้มากแต่ก็ไม่เคยสนิทเท่ากับเพื่อนที่โรงเรียน ส่วนการพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากในเรื่องความบันเทิงทั้งผู้ไม่ติด 3 คน และผู้เสี่ยงต่อการติด 3 คน กล่าวคล้าย ๆ กันว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการเล่นเกมออนไลน์ แต่ตนก็มีช่องทางอื่นในการพักผ่อนด้วย เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือการ์ตูน ทำให้ไม่รู้สึกไม่ดีเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต

2.3 ลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่อยู่ในกลุ่มผู้ไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ต จำนวนเท่ากันคิดว่าอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่ดึงดูดให้ใช้มากเพราะสามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้ตั้งแต่สองคนขึ้นไปในเวลา

เดียวกันเหมือนการพูดคุยต่อหน้าแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกันแค่ไหนก็ตาม อินเตอร์เน็ตมีทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียงที่กระตุ้นประสาทสัมผัสหลายชนิดในเวลาเดียวกัน ทำให้ตื่นเต้นน่าสนใจ นอกจากนี้อินเตอร์เน็ตยังเป็นแหล่งความบันเทิงที่หลากหลาย ราคาถูก ใช้ง่าย ได้ต้องออกไปไหนอยู่ในบ้านก็หาความสุขได้หลากหลายจากอินเตอร์เน็ต ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสองคนในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตก็มีความเห็นคล้ายกับสองกลุ่มที่กล่าวไปแล้ว

ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตทั้งสองคนกล่าวว่าการที่เขามีอิสระในการสื่อสารได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงเป็นเสน่ห์อีกอย่างที่ทำให้เข้าใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตมาก ส่วนกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตจำนวน 5 ใน 10 คน ของผู้ไม่ติด และ 6 ใน 10 คนของผู้เสี่ยงต่อการติด คิดว่าเรื่องนี้เป็นลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ตที่ดึงดูดใจเขาให้ใช้สื่อชนิดนี้

อภิปรายผลการวิจัย
(Discussion)

1. การติดอินเตอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.1 จำนวนผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยง และผู้ติดอินเดอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 77 % ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมี 22% กลุ่มตัวอย่างเพียง 1% หรือ 3 คนที่มีระดับคะแนนอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต อัตราการติดอินเตอร์เน็ตในการศึกษาครั้งนี้นับว่าต่ำเมื่อเทียบกับอัตราการติดอินเตอร์เน็ตที่พบในการศึกษาในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เช่น ชัชพงศ์ และ สามารถ (2544) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเสพติดอินเตอร์เน็ตของนิสิตปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 10% ติดอินเตอร์เน็ต และการศึกษาของ ธนิกานต์ (2545) ที่ศึกษาพฤติกรรมการติดอินเตอร์เน็ตของผู้ใช้อินเตอร์เน็ตในประเทศไทย และพบว่ากลุ่มตัวอย่างถึง 31% ติดอินเตอร์เน็ต ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในการวิจัย และพื้นที่ที่ศึกษาแตกต่างกัน

แม้จำนวนผู้ติดอินเตอร์เน็ตที่พบในการวิจัยครั้งนี้จะค่อนข้างต่ำ แต่พบว่ามีกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตถึง 22% ซึ่งนับว่ามีจำนวนสูงพอควรคนกลุ่มนี้แม้ไม่มีลักษณะทางจิตวิทยาและ

พฤติกรรมในระดับที่จัดอยู่ในกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต แต่มีพฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตบางอย่างอยู่ในระดับน่าเป็นห่วง เช่น จำนวนเวลาที่ใช้ในการเล่นอินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงและเพื่อการสื่อสารสูงกว่าผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสูงกว่ากลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต

1.2 ความแตกต่างระหว่างผู้ไม่ติด ผู้เสี่ยง และผู้ติดอินเตอร์เน็ต

1.2.1 ความแตกต่างด้านเวลาที่ใช้อินเตอร์เน็ต

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตในวันธรรมดาและวันหยุดมากกว่ากลุ่มที่ไม่ติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตทั้งวันธรรมดาและวันหยุดมากกว่าทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ต ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนิกานต์ (2545) และ Choi (2001) ที่พบว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มผู้ไม่ติด

1.2.2 ความแตกต่างด้านบริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์ในด้านที่เป็นประโยชน์ เช่น ใช้หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน มากกว่ากลุ่มเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตหาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนเฉลี่ยประมาณวันละ 62 นาที กลุ่มเสี่ยงใช้วันละ 50.1 นาที ขณะที่กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตใช้เพียงวันละ 16.7 นาที ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของธนกานต์ (2545) ที่พบว่าผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อหาความรู้ เช่น อ่านข่าว และหาข้อมูล มากกว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ต

กลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลากับบริการอินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เช่น เล่นเกม และเพื่อการสื่อสาร เช่น แช็ต มากกว่ากลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ Weitzman (2000) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบผู้ติดและไม่ติดอินเตอร์เน็ตในประเทศสหรัฐอเมริกา และพบว่าผู้ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงเฉลี่ยสัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง ในขณะที่ผู้ไม่ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันเพียงสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง

ประเด็นเรื่องเวลาที่ใช้กับบริการเพื่อการสื่อสารและความบันเทิงมีข้อควรสังเกต คือ กลุ่มเสี่ยงใช้เวลากับบริการเพื่อความบันเทิงและการสื่อสารมากกว่ากลุ่มติดอินเตอร์ จะเห็นได้จาก กลุ่มตัวอย่าง

ที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง เช่น การเล่นเกม ประมาณวันละ 90 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 30.8 นาที กลุ่มติดวันละ 80 นาที ส่วนเวลาที่กลุ่มเสี่ยงใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อสื่อสารในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน เช่น ใช้อีเมล์ และแช็ต รวมเวลาประมาณวันละ 201.3 นาที กลุ่มไม่ติดวันละ 86.4 นาที กลุ่มติดวันละ 76.7 นาที

ผลการวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าการที่ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตจะติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ตนั้น น่าจะมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงมากอาจไม่ติดอินเตอร์เน็ตก็ได้ หากเขามีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่แข็งแรงพอ เช่น กลุ่มเสี่ยงที่ให้สัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้กล่าวว่า แม้ตนจะเล่นเกมออนไลน์มาก แต่ตนก็มีช่องทางอื่นในการพักผ่อนด้วย เช่น เล่นกีฬา และอ่านหนังสือ เป็นต้น ซึ่งก็สอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาสื่อที่กล่าวว่า การที่สื่อแต่ละชนิดจะมีอิทธิพลหรือผลกระทบต่อผู้รับสาร ซึ่งในที่นี้คือการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ตหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากตัวแปรหลาย ๆ ตัว คือ ตัวสื่อเอง การพึ่งพาสื่อของผู้รับสาร และลักษณะทางสังคมที่ผู้รับสารอาศัยอยู่ หากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยในตัวผู้รับสารเองทำให้ผู้รับสารไม่มีช่องทางอื่นในการตอบสนองความต้องการของเขา เขาจะพึ่งพาสื่อมาก และโอกาสที่สื่อจะมีอิทธิพลต่อเขาก็จะมีมากตามไปด้วย

1.2.3 ความแตกต่างด้านความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ต

คำถามที่ใช้ประเมินการติดอินเตอร์เน็ต แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ คำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจด้านลบในการใช้อินเตอร์เน็ต พฤติกรรมการเล่นอินเตอร์เน็ต และผลกระทบด้านลบของการเล่นอินเตอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดอินเตอร์เน็ตมีคะแนนความคิดเห็นที่แสดงสภาพการติดอินเตอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มไม่ติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกข้อคำถาม และกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีคะแนนสูงกว่าทั้งสองกลุ่มในทุกข้อคำถาม

บ่อยที่สุดที่กลุ่มผู้ติดใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อหนีปัญหาหรือหนีความรู้สึกไม่ดี เช่น หดหู่ หรือวิตกกังวล ขณะที่ไม่บ่อยที่กลุ่มผู้ไม่ติด และบางครั้งที่กลุ่มเสี่ยงจะใช้อินเตอร์เน็ตด้วยเหตุผลนี้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Choi (2001) กล่าวไว้ว่า อินเตอร์เน็ตเป็นทางเลือกที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถลืมปัญหาได้ชั่วขณะ และสามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ผู้ใช้จากความรู้สึกเหงา หรือเบื่อหน่ายชีวิตประจำวัน มาเป็นความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจ และการใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อคลายเหงาก็เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ติดอินเตอร์เน็ตหลายคนติดสื่อชนิดนี้

ในด้านพฤติกรรมการเล่นอินเตอร์เน็ต กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีพฤติกรรมด้านลบเกี่ยวกับการเล่นอินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด คือเวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ตจะคิดถึงการเล่นอินเตอร์เน็ต รู้สึกว่าอยากใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากขึ้นถึงจะพอใจ พยายามควบคุมและลดเวลาในเล่นอินเตอร์เน็ตแต่ไม่สำเร็จ และใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจ ขณะที่กลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตมีพฤติกรรมเหล่านี้ไม่บ่อย และกลุ่มเสี่ยงมีพฤติกรรมเหล่านี้บางครั้ง

กลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตได้รับผลกระทบจากอินเตอร์เน็ตในด้านลบมากกว่าอีกสองกลุ่ม คือ บ่อยที่สุดที่เขารู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต บ่อยครั้งที่เขาปิดบังผู้ปกครองหรือเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ทำบนอินเตอร์เน็ต และบ่อยครั้งที่เขารู้สึกโมโหง่าย และหดหู่เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต บางครั้งถึงขนาดยอมเสียสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต

ข้อค้นพบทั้งสองประเด็นข้างต้นสอดคล้องกับที่ Hyeo-su (2001) อธิบายลักษณะผู้ติดอินเตอร์เน็ตไว้ว่า ผู้ติดอินเตอร์เน็ตจะมีความต้องการใช้อินเตอร์เน็ตมากขึ้น บุคคลเหล่านี้จะพบกับความล้มเหลวซ้ำแล้วซ้ำเล่าในการควบคุมจำนวนเวลาในการใช้อินเตอร์เน็ต พวกเขาจะละเลยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเพื่อนและคนในครอบครัว รู้สึกกระวนกระวาย อารมณ์เสีย และหดหู่เมื่อพยายามลดจำนวนเวลาใช้หรือเลิกใช้อินเตอร์เน็ต

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติด เสี่ยงต่อการติด และไม่ติดอินเตอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่ติด เสี่ยงต่อการติด และไม่ติดอินเตอร์เน็ต ทำให้สามารถสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดหรือไม่ติดอินเตอร์เน็ตของคนทั้งสามกลุ่ม

2.1 ปัจจัยทางสังคม:

ความสัมพันธ์กับเพื่อน และความสัมพันธ์กับครอบครัว

2.1.1 ความสัมพันธ์กับเพื่อน

งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ตมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เช่นรู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียนจึงหันไปหาเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตทดแทน ทำให้สนิทกับเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตมาก เมื่อคุยกันบ่อย ๆ ก็เกิดเป็นความเคยชินและติดในที่สุด

ส่วนกลุ่มไม่ติด และกลุ่มเสี่ยงแม้บางคนจะเคยรู้สึกแปลกแยกกับเพื่อนที่โรงเรียน และมีเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ตบ้างแต่ก็ไม่เคยสนิทเท่ากับเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนที่โรงเรียนยังคงเป็นช่องทางหลักที่เขาใช้เวลาด้วยและปรึกษาเมื่อมีปัญหา

สิ่งที่ผู้ติด ต่างกับอีกสองกลุ่มอย่างชัดเจนในเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมคือ เรื่องทางเลือก แม้กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่ติดอินเตอร์เน็ตจะมีปัญหากับเพื่อนบ้างซึ่งเป็นธรรมดาของการอยู่ร่วมกัน แต่คนทั้งสองกลุ่มยังเลือกที่จะยอมรับปัญหา ปรับตัว ใช้เวลาและสนิทสนมกับเพื่อนในสังคมจริงมากกว่าเพื่อนทางอินเตอร์เน็ต ในทางตรงข้ามกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ตเลือกที่จะใช้อินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการตอบสนองความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของเขา (belonging needs) มากกว่าทางเลือกอื่น ซึ่งก็สอดคล้องกับที่ Suler (1996 อ้างใน Choi, 2001) ที่กล่าวว่า อินเตอร์เน็ตทำให้คนที่มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมติดสื่อชนิดนี้ได้ง่าย เพราะอินเตอร์เน็ตตอบสนองความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างง่ายดาย อินเตอร์เน็ตทำให้คนที่มีความต้องการและความสนใจเหมือนกันพบปะกันได้ง่าย ผ่านบริการอินเตอร์เน็ต เช่น ห้องสนทนาเฉพาะด้าน และ เกมออนไลน์ เป็นต้น และเมื่อพบเพื่อนที่รู้ใจแล้ว ก็สามารถสานสัมพันธ์ ในความช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้านจิตใจได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา และสถานที่ Suler ยังกล่าวอีกว่า คนที่ขาดความรักหรือการยอมรับจากเพื่อนและสมาชิกในครอบครัวในโลกแห่งความเป็นจริงมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความรักจากแหล่งอื่น เช่น จากเพื่อนทางอินเตอร์เน็ตทดแทน หากพึ่งพาช่องทางนี้ในการตอบสนองความต้องการความรักมากเกินไปจะนำไปสู่การติดอินเตอร์เน็ตได้

นอกจากนี้ยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ Ofosu (1999) ที่พบว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ตรู้สึกเปล่าเปลี่ยวและแปลกแยกกว่ากลุ่มไม่ติด ผู้ติดรู้สึกว่าตนได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัวน้อยกว่าที่ได้จากเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต

2.1.2 ความสัมพันธ์กับครอบครัว

ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับครอบครัวทำให้ติดอินเตอร์เน็ต ยังไม่เด่นชัดนักในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้ติดอินเตอร์เน็ตที่ให้สัมภาษณ์หนึ่งคนมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว แต่อีกคนกลับไม่มีปัญหา ขณะที่กลุ่มเสี่ยงและผู้ไม่ติดเพียงส่วนน้อยมีปัญหาความสัมพันธ์กับครอบครัว สิ่งที่ผู้ติดต่างจากอีกสองกลุ่มในเรื่องนี้อย่างเด่นชัดคือ ผู้ติดเลือกที่ใช้เวลาเมื่ออยู่บ้านในการเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว ขณะที่อีกสองกลุ่มเลือกใช้เวลาทำกิจกรรมกับครอบครัวมากกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์กับครอบครัวครอบคลุมนอกเหนือจากด้านความรู้สึกที่มีต่อกัน แต่รวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกันด้วย

2.2 การพึ่งพาอินเตอร์เน็ต

กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มติด กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มไม่ติดอินเตอร์เน็ต ต่างพึ่งพาอินเตอร์เน็ตมากเพื่อหาข้อมูลโดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิกานต์ (2525) ที่พบว่าผู้ไม่ติดอินเตอร์เน็ตใช้อินเตอร์เน็ตเพื่อแสวงหาข้อมูลมากกว่าผู้ติดอินเตอร์เน็ต

ในทางตรงข้ามกลุ่มผู้ติดอินเตอร์เน็ต กล่าวว่าสิ่งที่ทำให้ติดอินเตอร์เน็ตคือความสุขและความสนุกที่ได้จากบริการเพื่อการสื่อสารและความบันเทิง เช่น แช็ต และเกมออนไลน์ นอกจากนี้การที่เขาชนะในเกมต่าง ๆ ยังทำให้รู้สึกภูมิใจในตนเองและอยากเล่นเกมมากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ Young (1996 อ้างใน Choi, 2001) กล่าวถึงสาเหตุที่คนติดอินเตอร์เน็ตไว้ว่า การเล่นเกมและการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ตสนุกกว่าชีวิตจริงหลายเท่า สิ่งเหล่านี้ทำให้คนหลงใหลอินเตอร์เน็ต การติดเกิดจากการที่ผู้ใช้แสวงหาและพึ่งพาความสุขจากการใช้สื่อ และใช้อินเตอร์เน็ตเป็นที่หลบหนีจากปัญหาหรือความทุกข์ที่พบในโลกแห่งความเป็นจริง

ส่วนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มไม่ติดอินเตอร์เน็ตแม้จะใช้บริการอินเตอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารและความบันเทิงด้วยแต่กลับไม่ติดอินเตอร์เน็ต อาจเนื่องจากคนทั้งสองกลุ่มมีทางเลือกอื่นในการแสวงหาความสุข เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือการ์ตูน ใช้เวลากับเพื่อนที่โรงเรียน หรือทำกิจกรรมกับสมาชิกในครอบครัว

2.3 **ลักษณะเฉพาะของสื่ออินเตอร์เน็ต**

ผู้ติดอินเตอร์เน็ตทั้งสองคนกล่าวว่า การที่อินเตอร์เน็ตให้อิสระในการสื่อสารโดยไม่เปิดเผยตัวตนเป็นลักษณะเฉพาะของสื่อชนิดนี้ที่ทำให้เขาใช้สื่อชนิดนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะใช้หาเพื่อนใหม่ ซึ่งทั้งสองคนจะไม่กล้าทำความรู้จักกับใครใหม่ ๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Choi (2001) ที่กล่าวไว้ว่า อิสระในการสื่อสารโดยไม่เปิดเผยตัวตนทำให้ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตกล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนไม่กล้าในโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้นอินเตอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางที่ง่ายที่สุดที่ช่วยให้ผู้ติดอินเตอร์เน็ตสามารถตอบสนองความต้องการมีเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (belonging needs)

ข้อเสนอแนะ
(Recommendations)

ข้อเสนอแนะทั่วไป (General Recommendation)

งานวิจัยเรื่องการเสพติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างติดอินเตอร์เน็ตเพราะเขาพึ่งพาอินเตอร์เน็ตเป็นช่องทางหลักในการตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ทางสังคม และความบันเทิง ขณะที่กลุ่มไม่ติด และกลุ่มเสี่ยง แม้จะใช้อินเตอร์เน็ตด้วยวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่ก็ยังมีทางเลือกอื่นในการตอบสนองความต้องการเหล่านี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนดังนี้

1. สถานศึกษาควรเตรียมกิจกรรมพิเศษที่หลากหลายและสอดคล้องกับบุคลิก และความต้องการของเด็กหลาย ๆ ประเภท เพื่อให้นักเรียนมีทางเลือกในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ที่สอดคล้องกับบุคลิกและความถนัดของตน จะได้ใช้เวลาในการใช้อินเตอร์เน็ตน้อยลง

2. เนื่องจากบ้านเป็นสถานที่ที่เด็กใช้อินเตอร์เน็ตบ่อยที่สุด ผู้ปกครองควรสังเกตการใช้อินเตอร์เน็ตของบุตรหลาน และกำหนดข้อตกลงร่วมกันกับบุตรหลาน เกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตของเขา เช่น กำหนดเวลาและจำนวนชั่วโมงที่ให้ใช้อินเตอร์เน็ต ประเภทของเว็บไซต์ หรือกิจกรรมทางอินเตอร์เน็ตที่เข้าร่วมได้ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ปกครองควรทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน หรือหา

กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ที่หลากหลายให้บุตรหลานทำ เพื่อป้องกันการใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตมากเกินไป

3. นักเรียนไม่ควรใช้เวลากับอินเตอร์เน็ตเพื่อการพักผ่อนมากไป ควรหาทางเลือกที่หลากหลายในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เล่นดนตรี หรือเล่นกีฬา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (Recommendation for Further Study)

งานวิจัยเรื่องการเสพติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการติดอินเตอร์เน็ตอย่างเป็นระบบมากขึ้น เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคม และลักษณะทางจิตวิทยาของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบทางสังคมและจิตวิทยาที่ได้มาตรฐาน

2. ควรศึกษาการติดอินเตอร์เน็ตของคนกลุ่มอื่น ๆ เช่น คนวัยทำงาน หรือวัยชรา ว่าบริการที่คนแต่ละกลุ่มติด และปัจจัยที่ทำให้ติดแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง
(REFERENCE)

คมกริช ทัพกีฬา. 2540. **พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัชพงศ์ ตั้งมณี และ สามารถ สีจำปี. 2544. **พฤติกรรมการเสพติดอินเทอร์เน็ต: กรณีศึกษาของนิสิตปริญญาตรี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วารสารนิเทศศาสตร์, ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (เมษายน – มิถุนายน): 11-25.

ธนิกานต์ มาฆะศิรานนท์. 2545. **พฤติกรรมการเสพติดอินเทอร์เน็ตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสพติดอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บางกอกโพสต์. http://scoop.bangkokpost.co.th/bkkpost/2000/bp2000-jul/bp20000722/220700-news21.html

พีระ จิรโสภณ. 2528. **เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2547. **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

สมนึก คีรีโต สุรศักดิ์ สมานพงษ์ และสมชาย นำประเสริฐชัย. 2538. **เปิดโลกอินเตอร์เน็ต**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. 2548. **สรุปข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต** 1. เชียงใหม่.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2542. **รายงานผลการสำรวจกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2544. สถิติการใช้เครื่องมือสื่อสารและคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย. http://www.nitc.go.th/document/statistic/it-user.html.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2545. กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย http://www.nitc.go.th/courseware/pdf-

documents/it2010-publish-version.pdf.

วุฒิพงศ์ พงศ์สุวรรณ. 2543. **เริ่มต้นใช้งานอินเตอร์เน็ต.** กรุงเทพมหานคร. ซอฟแวร์พาร์ค.

Ball-Rokeach, S.J. 1985. **The Origins of Individual Media-system Dependency: A Sociological framework.** Communication Research, 12 (4), 485-510.

Ball-Rokeach, S.J. 1998. **A Theory of Media Power and a Theory of Media Use: Different Stories, Questions, and Ways of Thinking.** Mass Communication & Society, 1(1/2), 5-40.

Ball-Rokeach, S.J., Rokeach, M., & Grube, J.W. 1984. **The Great American Value test: Influencing Behavior and Belief through Television.** New York, NY: Free Press.

Baran, S.J., & Davis, D.K. (1995). **Mass Communication Theory.** Belmont, CA: Wadsworth Publishing.

Beentjes, J., & Voort, T. 1988, **Television's Impact on Children's Reading Skills: A Review Of Research.** Reading Research Quarterly, 23 (4), 389-413.

Choi, Y. 2001. **Investigating Koreans' Internet Use Patterns and Motivations, and Exploring Vulnerability of Internet Dependency.** Doctoral dissertation, University of Southern Mississippi, Hattiesburg: MS. U.S.A.

Chumnummanee, S. 1999. **Relationships between Television Viewing and Adaptation of Thai Scholarships Students in the United States.** Hattiesburg: MS. U.S.A.

Eisenstein, E.L. 1993. **The Printing Revolution in Early Modern Europe.** New York: Press Syndicate of the University of Cambridge.

Hyeo-su, L. 2001. **Addict Love to the Internet: Webaholism.** http://Hjournal.hanyang.ac.kr/255/255close.htm.

Hudson, H.E. 1997. **Global Connections: International Telecommunications Infrastructure and Policy.** New York: Van Nostrand Reinhold.

Mitchell, W.S. 1999. **Social and Psychological Factors Associated with Internet Use in the Home: A Uses and Gratifications Study.** Thesis(Ph.D.). Bowling Green State University. U.S.A.

Nash, K.S. 1997. **Is the Internet Addictive?** http://thailis.uni.net.th/abift/detail.nsp

Neuman, S.B. 1995, **Literacy in the Television Age**. Norwood, NJ: Ablex Publishing.

Neuman, S.B., & Prowda, P. (1982), **Television Viewing and Reading Achievement.** Journal of Reading, 25(7), 666-671.

Ofosu, H.B. 1999. **Heavy Internet Use: A Proxy for Social Interaction.** Thesis (Ph.D.). University of Windsor. Canada.

Patwardhan, P. & Yang, J. (2003). **Internet Dependency Relations and Online Consumer Behavior: A Media System Dependency Theory Perspective on Why People Shop, Chat, and Read News Online.** Journal of Interactive Advertising, 3(2).

Reed, L.K. 2000. **A Technological Dis-ease: Scientific Discourse, Mass Media, and the Truth about Computer-addiction.** University of Illinois at Urbana-Champaign.

Witzman, G.D. 2000. **Family and Individual Functioning and Computer/ Internet Addiction.** Thesis(Ph.D.) State University of New York at Albany.

http://www.thaiparents.net/before_september.htm. เดือนตุลาคม 2544.

http://www.school.net.th/about/schools/. เดือนตุลาคม 2544

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่องการเสพติดอินเตอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์

โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงใน ☐ ที่ตรงกับคำตอบของคุณ และตอบคำถามลงในช่องว่าง

1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. มัธยมศึกษาปีที่ 4

☐ 2. มัธยมศึกษาปีที่ 5

☐ 3. มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้อินเตอร์เน็ต

1. ที่บ้านคุณมีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเตอร์เน็ตหรือไม่?

☐ 1. มี ☐ 2. ไม่มี

2. คุณใช้อินเตอร์เน็ตที่ใดบ้าง? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. บ้าน ☐ 3. ร้านอินเตอร์เน็ต

☐ 2. โรงเรียน ☐ 4. ที่อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. คุณใช้อินเตอร์เน็ตที่ใดบ่อยที่สุด? (ตอบเพียงข้อเดียว)

☐ 1. บ้าน ☐ 3. ร้านอินเตอร์เน็ต

☐ 2. โรงเรียน ☐ 4. ที่อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ใน**วันธรรมดา**คุณใช้อินเตอร์เน็ตโดยเฉลี่ยประมาณ**วันละ**.....ชั่วโมง.....นาที

5. ใน**วันหยุด**คุณใช้อินเตอร์เน็ตโดยเฉลี่ยประมาณ**วันละ**.....ชั่วโมง.....นาที

6. โปรดทำเครื่องหมาย √ หน้าบริการอินเตอร์เน็ตที่คุณใช้ และระบุจำนวนเวลา**ในหนึ่งวัน**ที่คุณใช้กับบริการเหล่านั้น (เลือกตอบเฉพาะบริการที่ใช้)

บริการอินเตอร์เน็ตที่ใช้	เวลาที่ใช้/ วัน
☐ 1. หาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 2. หาข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 3. เล่นเกมทางอินเตอร์เน็ต	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 4. รับส่งอีเมลล์เกี่ยวกับการเรียน	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 5. รับส่งอีเมลล์ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 6. แช็ต (chat) กับเพื่อนที่รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 7. แช็ต (chat) กับเพื่อน (ที่โรงเรียน หรือเพื่อนที่ไม่ได้รู้จักกันทางอินเตอร์เน็ต)	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 8. ตั้งกระทู้ และแสดงความคิดเห็น ตามกระดานข่าวต่าง ๆ	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 9. ดาวน์โหลดข้อมูล (เช่น ภาพ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หนัง เพลง เป็นต้น)	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 10. อัพโหลดข้อมูล (เช่น นำข้อมูล หรือภาพใส่ในเว็บ หรือปรับปรุงข้อมูลในเว็บที่ดูแลอยู่)	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 11. ซื้อสินค้าและบริการ	.....ชั่วโมง.....นาที
☐ 12. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	.....ชั่วโมง.....นาที
.....	.....ชั่วโมง.....นาที
.....	.....ชั่วโมง.....นาที

<u>ตอนที่ 3</u> ความคิดเห็นของคุณเกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ต

โปรดทำเครื่องหมาย √ ในช่องที่คุณคิดว่าตรงกับความเห็นของคุณมากที่สุด

ข้อถาม	ไม่เคยเลย	ไม่บ่อย	บางครั้ง	บ่อย	บ่อยที่สุด
1. เวลาที่ฉันไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ตฉันจะคิดถึงการเล่นอินเตอร์เน็ต					
2. ฉันรู้สึกว่าฉันอยากใช้เวลาเล่นอินเตอร์เน็ตมากขึ้นถึงจะพอใจ					
3. ฉันเคยพยายามควบคุมและลดเวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตแต่ก็ไม่สำเร็จ					
4. ฉันรู้สึกหงุดหงิดเมื่อต้องหยุดเล่นอินเตอร์เน็ต					
5. ฉันเล่นอินเตอร์เน็ตเพื่อหนีปัญหา หรือหนีความรู้สึกไม่ดี เช่น หดหู่ หรือวิตกกังวล					
6. ฉันปิดบังผู้ปกครองหรือเพื่อนเกี่ยวกับจำนวนเวลาและกิจกรรมที่ฉันทำบนอินเตอร์เน็ต					
7. ฉันยอมเสียความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเพื่อใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ต					
8. ฉันรู้สึกว่าการเล่นอินเตอร์เน็ตของฉันมีผลเสียต่อการเรียน					
9. ฉันรู้สึกหงุดหงิด โมโหง่าย และหดหู่ เวลาไม่ได้เล่นอินเตอร์เน็ต					
10. ฉันใช้เวลาในการเล่นอินเตอร์เน็ตมากกว่าที่ตั้งใจไว้					

<u>ตอนที่ 4</u> ขอความอนุเคราะห์

นอกจากเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแล้ว งานวิจัยชิ้นยังมีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เรื่องที่จะสัมภาษณ์จะเกี่ยวกับการใช้อินเตอร์เน็ตของคุณ โดยจะใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 15-20 นาที

หากคุณยินดีให้สัมภาษณ์ โปรดแจ้งชื่อ และเบอร์โทรศัพท์ของคุณไว้ในช่องว่างข้างล่าง ชื่อและข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

ยินดีให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....

เบอร์โทรศัพท์.....

ขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์

แนวคำถามในการสัมภาษณ์

1. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณกับเพื่อนที่โรงเรียน

.....

.....

.....

.....

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณกับเพื่อนที่รู้จักทางอินเตอร์เน็ต

.....

.....

.....

.....

3. ความสัมพันธ์ระหว่างกับผู้ปกครอง และคนในครอบครัว

.....

.....

.....

.....

4. เหตุผลที่คุณใช้อินเตอร์เน็ต และกิจกรรมที่คุณใช้เป็นส่วนใหญ่

.....

.....

.....

.....

5. อินเตอร์เน็ตตอบสนองความต้องการคุณได้มากในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

6. ลักษณะเฉพาะของอินเตอร์เน็ตที่ทำให้คุณเลือกใช้สื่อชนิดนี้

.....

.....

.....

.....